

HALO

AYIN RESSAMI:

VINCENT VAN
GOGH

BU AYIN TEMASI:
BENLİK

BU AYA IŞIK TUTAN BAŞLIKLAR:

MÜZİSYENLERDEN
KELİMELERE

Zayn ve Djo'nun söz ve ritimlerinin ardına gizlenmiş benliklerini inceliyoruz.

FELSEFE

Sartre'in penceresinden benliğin oluşma sürecine yaklaşıyoruz.

40

48

İÇİNDEKİLER

Ayın Öne Çıkanları <i>Kendimizi Keşfetmeye Bir Adım Daha, Yeni Yılla...</i>	03
Ayın Teması <i>BEN MİYDİM?</i>	08
Mitoloji <i>Gnothi Seauton, Bilge Vasilisa ve Cadı Baba Yaga</i>	10
Şiir Çevirisi <i>We Wear the Mask</i>	15
Sanat Köşesi <i>(Film, Dizi, Tablo, Kitap, Tiyatro, Müzik)</i>	17
Felsefe <i>Schopenhauer ve Nietzsche, Sartre</i>	44
Satırlar Arası <i>(Deneme, Şiir, Kısa Hikaye)</i>	50
Bölümün Öne Çıkanları	57
Sizden Gelenler	73

Dergimizde yer verdiğimiz “Sizden Gelenler” bölümü için eserlerinizi bekliyoruz.

Eser alımı için:

haloidergisipau@gmail.com

*Analiz yazıları kabul edilmemektedir.

*Eserlerin, o ayın temasıyla uyumlu olma zorunluluğu yoktur.

Yazarlar:

Ebrar Ersin

Edanur ÇOŞKUN

Nilay Naz AÇIKGÖZ

Avni TURAN

Azra Naz ABAY

Ayşe Naz İÇÖZ

Berat TUTAŞ

Melike ÇIRAK

Damla CANKURTARAN

Mehmet Eren KİRTİK

İlaydanas AVCU

Sacide Hilal BALTA

Şevval Nur DEMİRCİ

Betül ARI

İlayda ALKAN

İrem GÖNCÜ

Sıla ÇAĞLAK

Elif ÖZDEMİR

Genel Yayın

Yönetmenleri:

Ezgi ULUÇER

Zeynep ÜLKER

Sacide Hilal BALTA

Naciye Nur ABBAN

Edanur ÇOŞKUN

Editör:

Zeynep ÜLKER

Ebru BOZAR

Gökçe ERASLAN

Redaktör:

Hatice KARATAŞ

Sanat Yönetmeni:

Ezgi ULUÇER

Grafik Tasarımcı:

Ezgi ULUÇER

Kapak İllüstratörü:

Naciye Nur ABBAN

Sosyal Medya

Koordinatörü:

Sacide Hilal BALTA

Web adresi:

haloidergisi.com

Tasarlayan: Halil AYDIN

Instagram:

haloidergisi

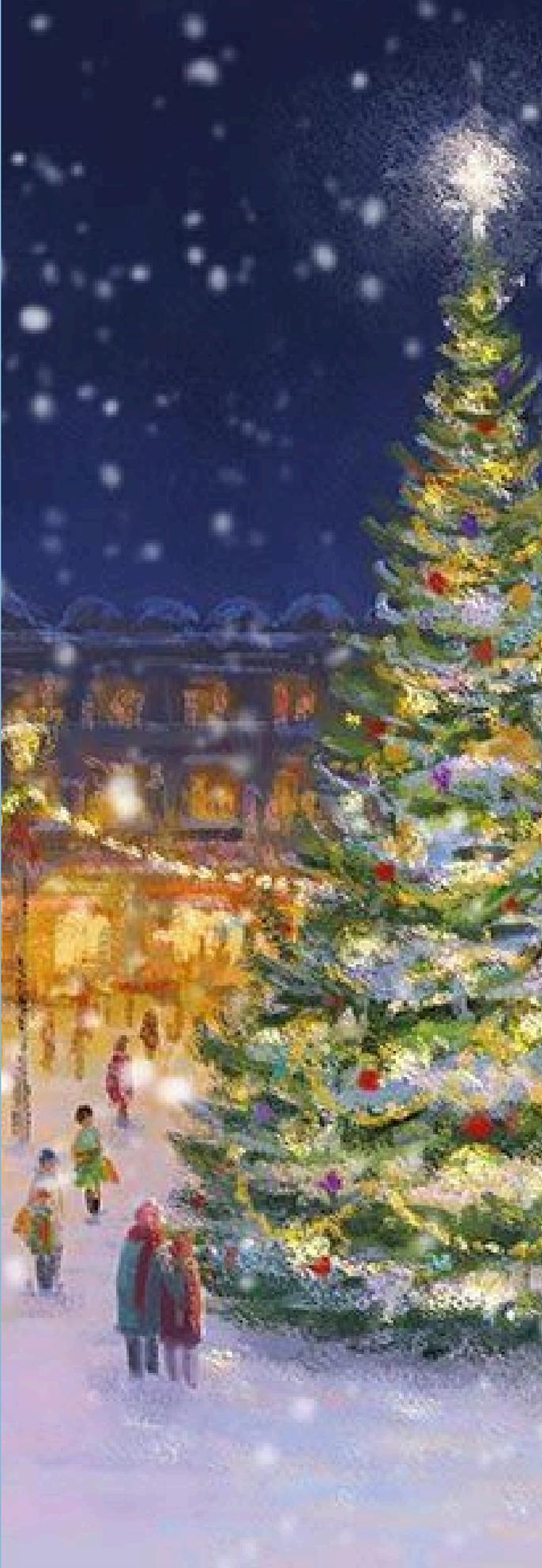
— *Ayın Öne Çıkanları*

Kendimizi Keşfetmeye Bir Adım Daha, Yeni Yıla...

Doç. Dr. Meltem UZUNOĞLU ERTEN

Her şey bu kadar dijitalleşmemişken düzenli takipçisi olduğum dergilerde Aralık ayı geldiğinde editörlerin her yıl bir sonraki yıl için temennileri ve umutları ifade ettiği, biz okuyucuları da bu coşkulu bekleyişe, heyecana dahil etmek için kaleme aldıkları yazılar olurdu. Bugün ben de Halo için bu yazıyı son kez gözden geçirirken kendimi okuyucular gibi değil de editörler gibi hissettim. Çünkü umudu inşa etme sorumluluğunu devralanlardım. Hani tüm özel günleri; bayramlar, yeni yıllar ya da doğum günleri, biz hiç hissetmezken her detayına kadar planlayıp bizim için sabah uyandıığımızda sihri gerçekleştirenler vardır ya çocukluğumuzda-umarım yapmışlardır bunu, yapmamışlarsa da fırsat bu fırsat kendiniz yaratın sihri-işte sihri yapma görevini ben devralalı epey oluyor hayatta. Sihri yapmak büyük sorumluluk; her şey eksiksiz, kusursuz ve vaktinde olmalı, süslemesi, yemesi içmesi, alışverişi, giysisi, hediye seçmesi derken pek eğlence vaat etmiyor gibi durabilir ya da yarattığınız mutlulukla mutlu olmayı öğrenebilirsiniz elbette.

Laf lafı açarken söylemeyi unuttum, yazımı son kez gözden geçirmekten bahsederken, hani o meşhur çeviri ifade ile dürüst olmak gerekirse-ki evet gerekir-tek seferde yazmaya inanırım genelde. Önce içimde yazarım, kalbimde, beynimde. Vasconcelos gelir aklıma. Şeker Portakalı'nı iki ya da üç hafta gibi bir sürede yazmasını eleştirenlere cevaben onu aslında yıllardır içinde taşıdığımı söylemiş yazar. Bu yüzden içimdekini kağıda döküyorum tam da şu anda, ama yaşadığım her gün bunları düşünmediğim anlamına gelmez kesinlikle. Bakalım son haftalarda düşündüklerimi toparlayabilecek miyim kendimce?

Ne diyordum, yılbaşı, beklentiler, umutlar falan. İnsan icadı takvimlerimizde bir tarih yılbaşı nihayetinde. Ne Aralık'ın 31'inde farklı dünya, ne Ocak'ın 1'inde. Ama insanoğlu işte, doğanın ritimlerini unutmuş olsak da büyük ölçüde, içgüdülerimizle kutladığımız yeniden başlamanın heyecanıdır her sene. - yazının bundan sonraki bölümünü allayıp pullayıp en iyi yeni yıl dileklerimle baskıya verebilirim pekala ama kafamı karıştıran bir şeyler var burada.---

Ne varmış bir bakalım?

Yeniden başlamak sonsuz döngüsüne aittir hayatın. Bu nedenle her Aralık ayında senenin son günleri geçip giderken geçmiş yılın muhasebesi düşer önümüze. Neyi ne kadar başardık, tartarız biraz. Hâlâ kötü alışkanlıklarımıza devam mı ettik-sigara sağlığa zararlıdır bilirsiniz (göz kırpan emoji)-o 5 kiloyu veremedik mi bir türlü, sabah 6'da koşuya mı gidemedik yoksa şekeri mi çıkaramadık hayatımızdan? Dostlarımızı mı seçememişiz, ne yazık! Ya da derse yine mi devam etmediniz şimdi de notların peşindesiniz? Daha iyi bir sevgili, evlat, anne olabilir miydik, daha çok çalışan, daha az şikayet eden, daha bakımlı, yıllara inat yaşlanmayan, nasılsa gençleşen? Gördünüz ya geçmiş yılın muhasebesini yapmak kolay değil, epey can sıkıcı olabilir. Üzerinde yanıp sönen ampulleri ile bir "failure" tabelası edinip teselli amaçlı 5 puanımızla kendimizi yerimize gönderebiliriz. Seneye daha iyi olursak belki kendimizi daha çok sevebilir miyiz?

Merak ettiğim şey bahsettiklerimin ve benzeri pek çok özelliğin neden bizi daha az başarılı yapması gerektiği? Biz kimiz? Olduğumuz kişi neden olmamız gerekenden bir değil pek çok adım geride gibi hissediyoruz? Bahar geldiğinde yeniden yeşeren bir ağaç üzerinde geçmiş yıldan kalmış birkaç kuru yaprak yüzünden yeşermeyi reddeder miydi acaba? Neden sıfırlamak istiyoruz tüm tecrübemizi, çöpe atmak tüm çaba ya da çabasızlığımızı? İyi kötü tüm alışkanlıklarımız ve 5 kilo fazlamızla, tüm hatalar, pişmanlıklar ve yanlış kararlarımızla devam edebiliriz yenilenme döngümüze çünkü bazen kim olduğumuzu değil kim olmadığımızı da öğretir tecrübelerimiz. Neyi, nasıl yapmalıyız değil nasıl yapmamalıyız

da değerli bulmakla olgunlaşırız-
unutmadan, tecrübe pahalı bir
öğretmendir aman dikkat!-

Gençliğin ve güzelliğin eldeki tüm
imkanlarla mümkün olduğunca
uzatılmaya odaklanıldığı bu çağda
yaşlanmanın ve olgunlaşmanın
hayatın istenmeyen bir evresi olması
çok üzücü. Oysa yüzyıllar boyunca
yaşlanmak bilgelik kazanmakla
özdeşleştirildi toplumlarda.
Yaşlanmak, yaş almak, öğrenmek,
denemek, tekrar tekrar denemek ve
yüzleşmek kim olduğumuzla. Bir boy
aynasında bakabilmek ruhuna
bakışlarını kaçırmadan, acele
etmeden icra edilmesi gereken bir
sanat, hızlanan dünyanın aksine
yavaşlayarak.

İsviçreli psikiyatrist Carl Gustav
Jung, bir zamanlar öğrencisi olduğu
Sigmund Freud'un odaklandığı
çocukluk döneminden ziyade orta yaş
diye adlandırdığımız dönemin ruhsal
gelişimimizdeki öneminden
bahseder. Orta yaş hayattan yavaşça
elimizi çektiğimiz değil, hayat
değerlendirmemizi yaptığımız ve
verimli bir değerlendirmenin bizi

yaşamımızın ikinci ve gerçek kısmına
taşımamızı umduğumuz dönemdir
ona göre. Canım Jung, çok severim
ben kendisini. Sakin sakin mistik bir
havayla insanı anlattığı kitaplarını.
Kendi 40 yaş tecrübesini paylaşır bu
kitaplardan birinde bizlerle: kim
olduğunu, benliğini ararken nasıl bir
karanlık depresyona düştüğünü.
Karanlığın ne kadar gerekli
olduğunu da anlarız bir yandan,
yüze çıkmak için ayak
parmaklarımızın ucuyla havuzun en
dibinden güç almaktan, yeniden
ışıldayabilmek için yanmaktan.
Karanlıkta kalmayan ışığa neden
ihtiyaç duysun ki? Işığa doğru
yürümek için ihtiyaç duyduğumuz

gücü hayatımızın ilk yarısı diye adlandırdığı yıllarda öğrendiklerimizden alırız Jung'un anlattıklarına göre. Bu yüzden tüm tecrübeler değerlidir hayat değerlendirmemizde. Ancak ikinci yarısında hayatımızın, kendimiz oluruz şanslıysak, yaşlanmaya başlayan bedenimize karşılık ne istediğini, düşündüğünü, neyi sevip neden hoşlanmadığını bilen bir ruh oluruz.

İşte ben bu Aralık ayında ordayım, bu noktadayım. 2026 yılı bana fiziksel dünyanın ve güneşin hareketlerinin sonucunda 44 yaşında olduğumu bildirecek bu yıl. Kendimi değerlendirmem hiç sona ermeyecek belki ama geçmişin beni bugüne getiren tüm anlarını sevgiyle kucaklayıp kabul ettiğim, geleceğin zihnimde daha berrak ve olasılıkların sonsuzluğu ihtimaliyle umutlu, gevşek bir tembellikle beklediği yerdeyim. Ben kimim diye sorarken kim olmadığımı öğrendiğim tecrübelerim oldu yıllar içinde ya da kim olamayacağım, olmak istemediğim. Onun yerine doğanın

ritmine kabarttığım kulaklarım, huzur veren insanlarla birleştirdiğim hayatım, sevdiğim nesnelere tıka basa mekanlarım var. Bir cesaretle kollarımı açtığım huzursuzluklarım, hastalıklar, ölümler, uykusuz geceler, korkularım var. Hepsini bir kazanda karıp içilebilecek kıvama getirmekmiş hayat, artık bu bilgim var.

Ben kimim sorusunun cevabı belki de budur; garip bir Ademoğluyuzdur her birimiz, yolculuğumuzu tamamlayınca gitmek isteriz, işin sırrı hoş bir seda bırakmaktır belki kahramanları gibi mitolojik hikayelerin. Hikayenizden bıkip usanmayın, onu sevin benimseyin. Yeni yıla başarılarla birlikte başarısızlıkları, tatlıyla birlikte acıyı da taşıyalım ki daha lezzetli olsun cadı kazanımızdaki karışım. 1 Ocak'ta sihirli değnekle değişmeyecek hayat, yaşayarak, anlayarak zenginleşecek, kendimizi ve herkesi sevdiğimiz-en azından hoş gördüğümüz bir yeni yıl dileğiyle, sevgiler.

BEN MİYDİM?

Ebrar ERSİN

“Ben miydim?” sorusu, çoğu zaman üzerinde durulmak istenmeyen temel bir sorgulamayı temsil eder. İnsan kendi varlığını, kimliğini ve benliğini ne ölçüde tanıyabildiğini bu soruyla yüzleştğinde anlar. Bu soru özellikle, sureti tanıdık olsa da özü uzak kalan insan davranışlarını incelerken belirginleşir. Bukalemunlarda doğal olan renk değişiminin, insanlarda kimi zaman yapay ve eğreti durması da bu sorgulamayı besler.

Günümüzde kendini her hâliyle sevdiğini iddia eden bireylerin sayısı artmaktadır; ancak çoğu hâlâ kendi gerçek “rengini” bilmeden, tüm renklerine sahip çıktığını söyleme eğilimindedir. Bu noktada şu soru önem kazanır: Başkalarının dikkatini çeken renkler, aslında kişinin kendi benliğinin yansımaları olabilir mi? Uymadığı kalıplara sığmaya çalışırken bireyin ruhunu kaç beden küçülttüğü ve başkalarının boyadığı

renklerin kişinin kimliğine ne ölçüde bir “kafes” oluşturduğu da sorgulanmalıdır.

Virginia Woolf’un “Kendine Ait Bir Oda”da ifade ettiği gibi, insanın kendine dönüşü en zorlu yolculuğudur. Onun soruları da özünde aynı noktada birleşir: Birey kendi renkleriyle var olabilir mi, yoksa her seferinde toplumun paletinden ödünç aldığı renklere mi bürünür? Benzer biçimde Dostoyevski’nin “Yeraltından Notlar”ındaki karakter, kendi benliğine şüpheyle bakan, olmadık aynalarda kendini arayan insan tipini temsil eder.

“Ben miydim?” sorusu çoğu zaman kişinin içinde susturulmuş, ertelenmiş veya gölgede bırakılmış yönlerinin ifadesi olarak ortaya çıkar. Kafka'nın Gregor Samsa örneğinde olduğu gibi, bireyin dönüşümden duyduğu asıl rahatsızlık, başkalarının gözünde kim olduğuna dair algının değişmesiyle ilgilidir. Kişiyi inciten, kendi benliğinden uzaklaşmak değil; başkalarının ona yüklediği kimliklerdir. Bu noktada temel sorular belirir: Birey kendi rengine ne zaman yabancılaşmıştır? Hangi aşamada kendine ait olmayan gölgeleri sahiplenmeye başlamıştır? Orhan Veli'nin dizelerinde ifade ettiği “ne onlardanım, ne bunlardan” yaklaşımı, benliğin en yalın hâlini işaret eder; hiçbir yere tam olarak ait olamayan fakat tam da bu nedenle kendine en çok benzeyen hâli.

Günümüzde kendini koşulsuz seven bireylerin çoğalmasına rağmen, insanın kendi benliğini asıl tanıdığı yer çoğu zaman kendi suretindeki yaralardır. Çünkü kişiyi oluşturan renkler, parlak olanlardan ziyade solmaya yüz tutmuş olanlardır. Bu nedenle şu soru yeniden anlam kazanır:

Tüm bu boyalardan, suretlerden ve gölgelerden sıyrılıp kendimize döndüğümüzde...

Ben miydim?

Yoksa bana benzemeye çalışan başka bir yansıma mı?

Gnothi Seauton: Kendini Bilmenin Eski Bir Fısıltısı

Edanur ÇOŞKUN

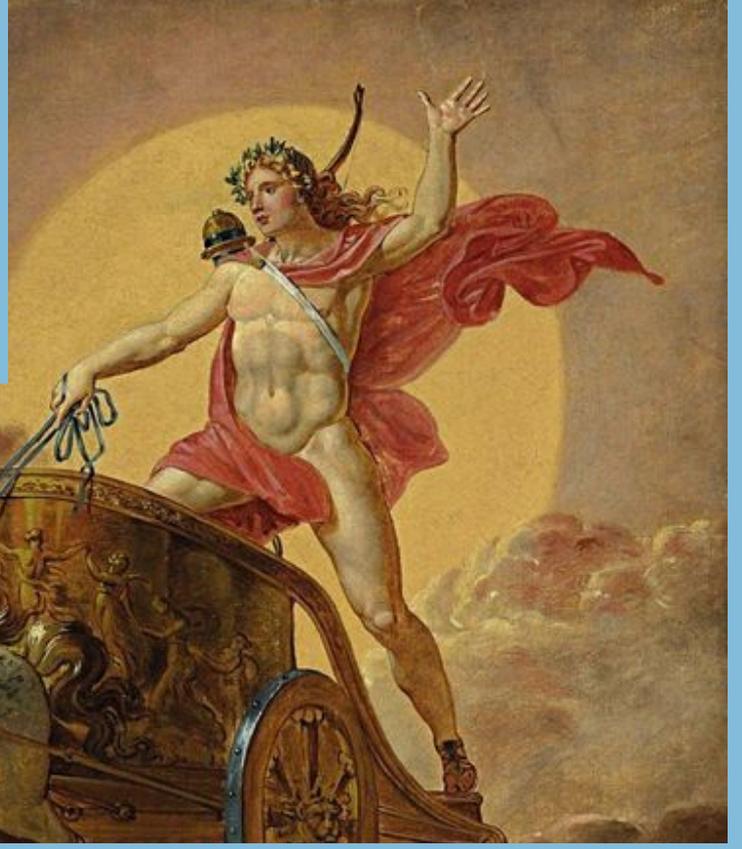
Yunan mitolojisine biraz adım attığımızda, tanrıların öfkeleri, kahramanların yolculukları, devlerin gürültüleri arasında bir cümle sessizce parıldar: “Gnothi Seauton.” Başka bir deyişle, “Kendini bil.”

Bu söz, Delfi’de Apollon Tapınağı’nın kapısına kazınmıştı. Tapınağa gelen herkes — krallar, askerler, tüccarlar, hatta umutsuz âşıklar — içeri girmeden önce mutlaka bu sözün yanından geçerci. Belki de bir an durur, belki hiç fark etmezdi... Fakat o üç kelime, binlerce yıl boyunca insanlara aynı şeyi hatırlatmaya devam etti.

Delfi, antik dünyanın en büyük kehanet merkezlerinden biriydi. İnsanlar geleceğini öğrenmek için kilometrelerce yol yürürdü. Herkesin aklında aynı soru: “Bundan sonra ne olacak?” Ama tapınağın kapısı başka bir soru fısıldıyordu: “Peki sen kimsin?” Aslında çok basit görünen, ama hayat kadar zor bir soru. Gnothi Seauton tam bu noktada

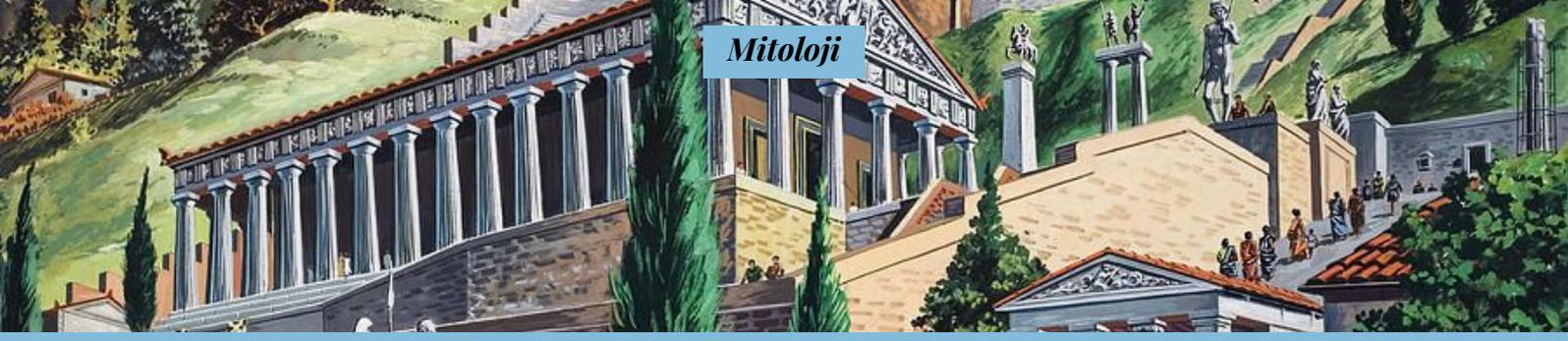

ortaya çıkıyor. “Geleceğini merak etmeden önce, şu anda ne olduğuna bak” diyor. Apollon’un ışığı da bunu temsil ediyor: İçindeki gölgeleri görmek, güçlü yanlarını bilmek, zayıflıklarından kaçmamak.

Yunanlılar bu sözü bir nasihat gibi değil, bir kural gibi görürlerdi. Çünkü onların dünyasında en büyük tehlike “dışarıdaki düşman” değil, insanın kendi içinde gizlenen kibirdi. Buna “hybris” derlerdi. Sınırını bilmezsen, kendini tanrı sanarsan, hayatın seni cezalandıracağına inanırlardı. Mitlerden örnekler ise şöyle: Ikarus, “Ben yaparım!” diyerek güneşe yükseldi ve düştü; Narcissus, kendine fazlasıyla hayran oldu ve kendi yansımasına kapılıp kayboldu ya da Odysseus, zekâsıyla övündüğü anda tanrıların hışmını üzerine çekti.

Hepsinin hikâyesinin temelinde aynı mesaj var: Kendini bilmezsen, yolun kolayca karanlığa döner. Antik Yunan’da bu sorunun cevabı çok netti; çünkü insan, ancak kendini tanıdığı anda dünyayı anlayabilir. Kendini bilmek; güçlü olduğun yönleri şımartmak değil, zayıf yönlerini inkâr etmek hiç değil, tıpkı bir ayna gibi kendine dürüstçe bakabilmektir. Sabah uykulu gözlerle aynaya bakıp insanın kendi yüzünü hemen tanıması gibi, aynı doğallıkla karakterine bakabilmek. Bu yüzden Delfi’deki rahibeler, kehanet vermeden önce hep şunu söylerdi: “Önce içindeki sesi duy.”

Aradan binlerce yıl geçti. Tanrılarla konuşmuyoruz, kehanet merkezine gitmiyoruz ama insanın içindeki karmaşa hiç değişmedi. Dünya hızlansa da insanın içi hâlâ kendi ritminde. Bazen planlar içinde boğuluyoruz, bazen kıyaslamaların ağırlığı altında eziliyoruz. Sosyal medya bir sahne gibi; herkes rolünü oynuyor. Ama Delfi'nin mermer kapısında duran o eski söz hâlâ aynı berraklıkla sesleniyor: “Kendini bil. Yoksa neyi aradığını bilemezsin.”

Belki bugün Delfi'ye gitsek, tapınağın kapısında o üç kelime hâlâ güneşte parlayacaktır. Ama artık taşlarda değil, insanın içinde saklı. Her alınan kararda, her dönüm noktasında, her sorgulamada yeniden karşımıza çıkıyor.

Kendini bil.

Neyi sevdiğini bil.

Neyi beceremediğini bil.

Hayal edebildiğin kadar güçlü olduğunu, ama aynı zamanda insan olduğunu bil.

Ve yoluna böyle devam et.

Delfi'nin eski fısıltısı hâlâ kulaklarımızda: Kendini bil; çünkü kendini tanımayan hiçbir yolcu gideceği yeri bulamaz.

Bilge Vasilisa'nın İçsel Yolculuğu Ve Cadı Baba Yaga

Nilay Naz AÇIKGÖZ

Slav mitolojisi, mistik maceralar ve gizemli yolculuklar açısından çok zengindir. Bizleri, karanlık ormanların içine çekerek karların arasında kendini bulmaya çalışan karakterlerle tanıştırır. Vasilisa da bu karakterlerden biri. Acımasız üvey annesi, genç kızı, Baba Yaga denilen cadının evine mum alması için yollar. Amacı, bu süreç içinde Vasilisa'nın zarar görmesi, hatta ölmesidir. Ancak kız, dayanıklılığı ve nazikliği sayesinde Baba Yaga'nın gazabından kurtulur.

Vasilisa'nın ışık ve ateş arayışı aynı zamanda bilgeliğin ışığını simgeler. Bu ışığa ulaşmak için Baba Yaga tarafından bazı sınavlara tâbi tutulur. Bu sınavları, büyü tahtadan yapılmış, ölen annesinden

yadigâr olan bebeği sayesinde başarıyla tamamlar. Annesi, kızına ne zaman yardıma ihtiyacı olursa, bu bebeği biraz beslemesi ve ona danışması gerektiğini tembihler. Bebek, antik çağlardan beri süregelen annelik sezgilerinin, bilgeliğinin bir metaforudur. Ayrıca Vasilisa'nın kendi içgüdüleri de yolunu bulmasına yardım eder.

Vasilisa, ona verilen evi çekip çevirme, buğday ve haşhaş yığınlarını siyah tanelerden ve kirlerden ayıklama görevini bebeğinin yardımıyla yapar. Baba Yaga Vasilisa'ya neden bu kadar alçakgönüllü olduğunu, nasıl her dediğini sorgulamadan yaptığını sorar. Baba Yaga'nın kendisinden etkilendiğini anlayan Vasilisa,

karşılık olarak yolculuk sırasında ormanda gördüğü üç atlıyı sorar. Baba Yaga şöyle yanıtlar: "Onlar benim aydınlık günüm, kırmızı güneşim ve karanlık gecem; üçü de sadık hizmetkarlarımdır."

Hediye olarak kıza gözleri parıldaayan bir kafatası vererek onu eve yollar. Anlam veremeyen Vasilisa yola koyulur. Kafatası, gözlerinden alevler saçarak üvey anneyi yok eder ve Vasilisa'yı kötü kaderinden kurtarır. Efsanenin bazı versiyonlarında Vasilisa, yetenekleri ve güzelliği sayesinde Tsar (İmparator) ile evlenirken, bazılarında ise babası ile birlikte sakin ve mutlu bir hayat yaşar.

Baba Yaga, bu hikâyede de olduğu gibi Slav mitolojisinin karmaşık figürlerinden biridir. Hem dehşet verici hem de yardımsever olabilir. Özellikle eski anlatılarda, kötücül biri olmak yerine vahşi, bilge, doğanın gücünü temsil eden biri olarak yer alır. Tavuk bacakları üzerinde duran, insan kemikleri ve kafataslarından yapılmış çitlerle çevrili kulübesinde yaşar. Bu kulübe,

yaşayanlar ve ölümler dünyası arasındaki sınırı temsil eder. Geçiş ritüellerinin koruyucusu ve kahramanı dönüştüren, büyümesine yardım eden bir arketip olarak görülür. Vasilisa'nın da cesaretini kazanıp hayatındaki kötülüklerle yüzleşmesine, yetenekli bir kadına dönüşüp gelişmesine yardım eder. Bu sebeple sadece çocukları yiyen, ürkütücü bir cadı figürüne dönüşmesi üzücü bir sonuçtur.

Kaynakça

- Afanasyev, Alexander. "Vasilisa the Beautiful." Russian Fairy Tales, translated by Irina Zheleznova, Progress Publishers, 1966.
- "The History of Vasilisa: Archetypal Roots." Vasilisa the Wise, 12 Dec. 2017.
- UKEssays. "Representation of Evil in 'Vasilisa the Beautiful'." UKEssays, 13 Sept. 2021.

— *Şiir Çevirisi*

We Wear the Mask

Paul Laurance DUNBAR

We wear the mask that grins and lies,
It hides our cheeks and shades our eyes,—
This debt we pay to human guile;
With torn and bleeding hearts we smile,
And mouth with myriad subtleties.

Why should the world be over-
wise, In counting all our tears and
sighs? Nay, let them only see us,
while We wear the mask.

We smile, but, O great Christ, our cries
To thee from tortured souls arise.
We sing, but oh the clay is vile
Beneath our feet, and long the mile;
But let the world dream otherwise,
We wear the mask!

Biz Maske Takarken

Çeviren: Avni TURAN

Takıyoruz sırttan ve yalan söyleyen maskeyi,
Gizliyoruz yanaklarımızı ve gölgeliyoruz gözlerimizi,
Bunu borçluyuz insanoğlunun kurnazlığına;
Paramparça ve kanayan bir kalple gülerken oysa,
Ve ağızımızda sayısız kurnazlık.

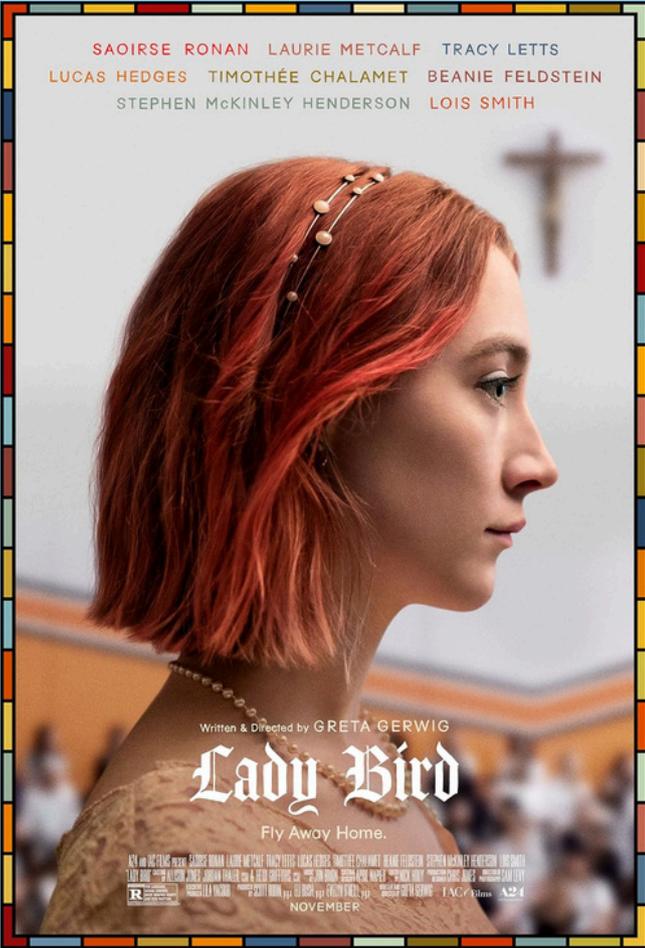
Dünya neden haberdar olsun ki
Gözyaşlarımızdan ve iç çekişlerimizden?
Hayır, bizi görsünler sadece
Biz maske takarken.

Gülümsüyoruz ama Tanrım, yakarışlarımız
Ulaşıyor sana acı çeken ruhlarımızdan.
Şarkı söylüyoruz ama çamur iğrenç
Ayağımızın altındaki ve kilometreler boyunca;
Ama bırak dünya başka türlü bilsin
Biz maske takalım!

Lady Bird (Greta Gerwig, 2017)

Azra Naz ABAY

Greta Gerwig'in yönettiği 2017 yapımı "Lady Bird" filmi, benlik temasını işleyen bir filmidir. Her ne kadar klasik bir ergenlik (coming of age) filmi olarak görülse de Christine "Lady Bird" McPherson'ın hayatı üzerinden benlik arayışı ve kendini bulma çabasını izleriz.

Christine yani Lady Bird, liseye girdiğinde kendini "Lady Bird" olarak tanıtır ve ona Christine denmesine izin vermez. Bu ismi seçmesi aslında kendi seçtiği kimliği yaşama isteğini gösterir ve bu benliğini oluşturmasının ilk adımıdır. Filmin başında annesiyle arabada giderken dayanamayıp kendini arabadan atması, annesinin onun benliğini kısıtlamasının, engellenmeye çalışmasının örneklerinden bir tanesidir. Film boyunca girdiği ortamlar ve kurduğu ilişkiler ise kişiliğini yeniden şekillendirir.

İlk sevgilisi Dan, Lady Bird için ideal romantik aday gibi görünür. Ama eşcinsel olduğunu öğrenmek Lady Bird'ün masum hayallerini yıkar. İkinci sevgilisi Kyle ise kendini kapitalist gibi gösteren bir sahte entelektüeldir. Lady Bird sırf havalı

görölmek için o ve grubuyla takılır, onlar gibi olmaya çalışır. Ama kendisi öyle değildir. Kendini olmadığı biri gibi gösterip kabul edilmeye çalışır. Kyle'la birlikteyken benliğini bir süre bırakır. İlgisini çekmediği halde sırf Jenna ve diğerleri farklı insanlarla cinsel birliktelik yaşıyor diye Kyle'la birlikte olmaya çalışır. Ama Kyle'ın onu hayal kırıklığına uğratmasıyla bu deneyim hayali de suya düşer.

En yakın arkadaşı Julie ise Lady Bird'ün yanında kendisi olabildiği tek kişidir. Bir süre Kyle ve arkadaşlarıyla takıldığı için onu ihmal etse de baloya onunla gider. Benliği en çok Julie'yle uyumludur. O "sahte" değildir. Tam olarak yaşadıkları şehrin insanıdır ve onun sayesinde de kendini fark eder. Fakat Christine, Jenna -yani okulun popüler kızı- ile bir araya geldiğinde ise olmadığı biri gibi davranır ve yalanlar söyler.

Lady Bird'in yalnız kaldığı anlar; örneğin arabayla tek başına dolaşırken, hayal kurarken ya da kendisiyle gerçeklik arasına mesafe koyarken, hayatından memnun değildir. Hayatıyla ne yapmak istediğini bilemez. Ama yaşadığı bu belirsizlik ve memnuniyetsizlik onun hayatını, karakterini biçimlendiren itici bir güç niteliğindedir. O, başka bir yerde ve başka bir şekilde var olmak istiyordur.

Benliği en çok annesiyle olan ilişkisinde sınanır çünkü aslında gerçek benliğinin önündeki tek engel annesidir. Annesiyle sürekli tartışır, ondan kendi istekleri için onay bekler, karşılık alamaz ve uzaklaşır. Ancak annesinin sesi hep kafasındadır. Annesi kafasındaki benlik çatışmasının sembolüdür. Annesine karşı çıkarken aslında ondan bir iz de taşır ve Lady Bird ne geçmişinden kopabilir ne de geleceğinin hayallerine sıkı sıkıya sarılabilir. Annesi onun hayallerini, isteklerini küçümser fakat kavgaları, ufak da olsa birer sevgi gösterisidir. Annesi onun içindeki eleştirel sesi açığa çıkarır.

Kendini yeniden yaratmaya çalışırken hayallerine de sıkı sıkıya sarılmaya çalışır. Örneğin; tiyatroyla ilgilenmesi (her ne kadar başvuran herkes kabul edilse de), ailesinin durumu olmamasına rağmen üniversiteye gitmek istemesi, odasını sevdiği nesnelere donatması... Bunların hepsi kendi benliğini baştan yaratma şeklidir. Yarattığı şeyler aslında onun kim olduğuna götürür bizi. Hayatının yaşadığından

daha farklı olmasını ister, daha çok şey yaşamak ya da daha farklı bir dünyaya ait olmak ister. Verdiği her karar onun benliğine, kişiliğine bir artı olarak eklenir.

Filmin içerisinde Sacramento kelimesi çok fazla geçer çünkü Lady Bird şehirden nefret eder (ya da öyle sanıyordur), ama geçmişi de benliğini oluşturan parçalardan bir tanesidir. New York'a gitmesi ve orada kurduğu yaşam, benlik algısı belirsizliklerinin cevabını verir. Lady Bird, sonunda kendine yani Christine olmaya geri döner. Ama bu sefer kendi seçimiyle olur, ne ailesinin (özellikle annesinin) zorlamasıyla ne de başka birinin. Dışarıdan gelen hiçbir isim onu etkilemez, kendi yarattığı benlikle ve anlamlarla yaşar.

Özetle "Lady Bird" filmi, Greta Gerwig'in yönetmenlik bakımından çıkış filmi olmasına rağmen bir ergenin hatta aynı zamanda bir kadının gözünden benlik duygusunu başarıyla perdeye ve ekranlara yansıtır.

Eternal Sunshine of the Spotless Mind

Ayşe Naz İÇÖZ

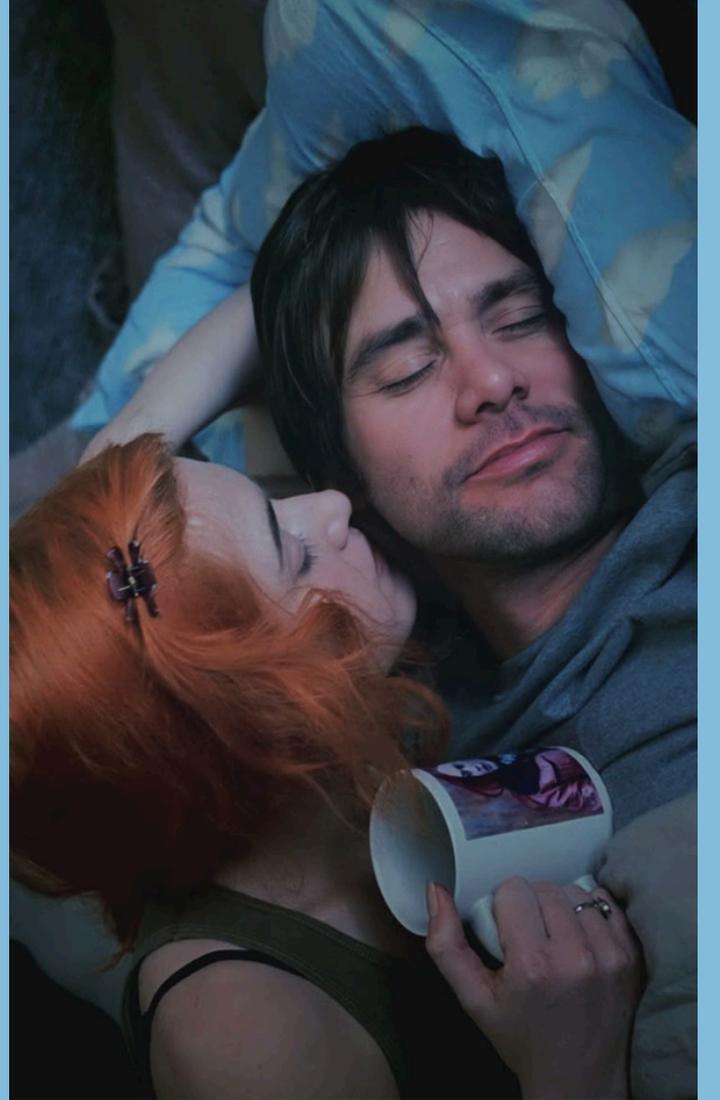
Bir insanı özel kılan, benliğini oluşturan unsurlar arasında anılar ne kadar büyük bir yer kaplar? İnsanın yaşadıkları büyüme sürecinin öznesiyse, anılar da tecrübelerle aynı zemini paylaşırlar. Yaşananlar öğretilerle doludur ve her öğreti geçmişle gelecek arasında bir köprü kurar. Her yanlış doğrularla doludur; ancak bu doğruları yanlışların ve hataların içinde bulabilen insanların sayısı ne yazık ki çok azdır. Kimisi anılarını ve sakladığı acıları karakter gelişimi için kullanır; kimisi ise unutmayı tercih eder, hiç yaşanmamış gibi davranır. Bu bağlamda, 2004 yapımı Oscar Ödüllü “Eternal Sunshine of the Spotless Mind” (Sil Baştan); “Anıların silinmesi benliği değiştirir mi?”, “Alınan kararların değişmesinde etkili olur mu?” sorularını gözler önüne serer.

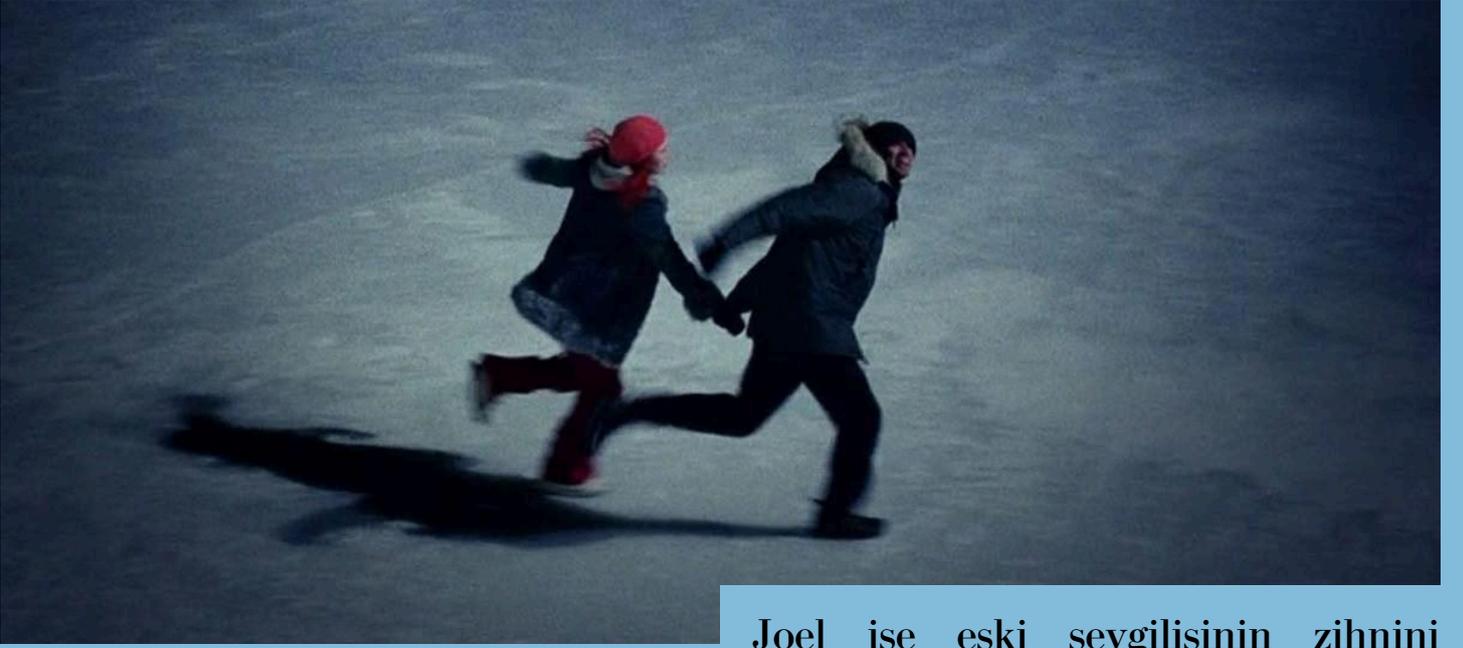

İç dünyasında karmaşık düşüncelerle boğuşan Joel, bir sabah anlık bir kararla işe gitmemeyi seçer ve Montauk'a giden trene biner. Bu aksiyonunu filmin ilk sahnesinde şöyle açıklar: "Nedendir bilmem. Normalde böyle birisi değilimdir." Bu davranışı gerçekten de onun kişiliğine uygun değildir. Joel içine kapanık, monoton bir hayat süren ve sabit bir kişiliğe sahip biridir. Montauk'a giden trende karşılaştığı Clementine ise Joel'in tam zıttı bir karaktere sahiptir. Clementine dışa dönüktür, bir sonraki günü kendine dert edinmez ve aklına eseni yapmayı sever. Bu zıt benlikler, izleyiciye çeşitli çatışmalar eşliğinde sunulur.

Clementine'in kişiliği, bir noktadan sonra Joel'in beklentilerini karşılayamaz hale gelir, çünkü Clementine'in hayatı yaşama şekli Joel'in değerlerine uymaz. Joel, partneri için kafasında idealize edilmiş yeni bir benlik kurgular. Clementine'in tavrı ise nettir: "Pek çok erkek benim bir kavram olduğumu ya da onları hayata döndüreceğimi sanıyor. Ama ben sadece kendi iç huzurunu arayan, kafası karışık bir kıyım."

Filmin ilerleyen anlarında Clementine, ilişkilerinin toksikliğine daha fazla katlanamamış olacak ki her şeyi kafasında bitirmek ister. Bu “bitiriş” sadece mecazi değildir; Lacuna isimli bir şirketle anlaşan Clementine, Joel’i ve onunla yaşadığı anları birer birer zihninden sildirmiştir. Ancak benliğinde açılan bu boşlukları, Joel’in kimliğini çalan bir kopya doldurmaya çalışır. Zihin silme işlemi gerçekleştiren doktorun asistanı olan Patrick, Joel’in Clementine’den kalan eşyalarını saklayıp onun sözlerini kullanarak Joel gibi davranır. Filmin sonunda bir kopyadan öteye gidemeyen Patrick, “Bir insanın anılarını çalarak onun benliğine sahip olabilir misin?” sorusunun canlı cevabıdır.

Joel ise eski sevgilisinin zihnini sildirdiğini öğrendikten sonra bu bilgiyi hazmedemez ve aynı prosedürün kendisi için uygulanmasını ister. Bu işlemle zihinde adeta bir tabula rasa oluşturulmak istenilir. Clemintine’den kalan eşyalar toplanır, bu eşyalarla Joel’in anıları tek tek eşleştirilir ve silme işlemi için Joel uykuya dalar. Anılarının silinmesine rüyasında şahit olan Joel, benliğinin derinliklerinde dolaşır. Zihninde yer alan dünya kademe kademe yıkılır. Yönetmen Michael Gondry’nin film boyunca kullandığı sahne arası geçişler insan zihninin kaosunu; sahnelerde aniden yok olan, parçalanan eşyalar ise sadece anıların silinmesini değil aynı zamanda çiftin benliklerinin de eksilmesini sembolize eder.

“Seni bir bir siliyorum ve çok mutluyum.” Joel işlemin başlarında bu cümleyi telaffuz etse de anılar derinleştikçe Clementine’in kişiliğinde ne kadar büyük bir yer kapladığını fark eder. Sadece aşkı korumak için değil, aynı zamanda kendi benliğini korumak için Clementine’ı zihninin en mahrem köşelerine, çocukluğuna ve utançlarına kaçıtır. Başlangıçta Clementine’ı farklılıklarıyla tam olarak kabul edemeyen ve onu silmek isteyen Joel, süreç içinde önce kendi utançlarını kabullenir, ardından bu anıları Clementine ile bağdaştırarak onu benliğinin ayrılmaz bir parçası kılar.

Filmin sonunda iki karakter de zihinleri silinmiş bir şekilde tekrar tanışır. Aslında filmin başında gördüğümüz, Joel’in ansızın Montauk trenine bindiği o sahne, anıların silinmesinden sonraki kısımdır. Hafızaları silinmiş olsa da çift tekrar birbirini bulur ve karşı koyulamaz bir çekim hisseder. Zihin sıfırlanmış olsa dahi kişinin özü değişmez ve bilinçaltı aynı ruhu aramaya devam eder. Anılar silinebilir ancak duygusal hafıza silinemez.

Bihter ve Hırsın Benliği Yok Edişİ (Aşk-ı Memnu)

Berat TUTAŞ

Halid Ziya Uşaklıgil'in 1901 yılında yayımlanan, Türk edebiyatının ilk büyük realist ve natüralist romanı kabul edilen Aşk-ı Memnu, günümüzde hala etkisini sürdüren güçlü bir eserdir. Eserin 2008-2010 yılları arasında Kanal D'de yayınlanan ve 79 bölüm süren modern uyarlaması, romantik dram türünde dönemin en çok ses getiren yapımlarından biri olmuştur.

Hikâye; eşini kaybetmiş, iki çocuğuyla yaşayan varlıklı Adnan Ziyagil ile annesi Firdevs Yöreoğlu'nun baskısı altında yaşayan Bihter'in yollarının kesişmesiyle başlar. Olaylar ciddileşir ve zamanla geri dönülemez bir hale gelir.

Annesinin otoriter baskısından bunalan ve babasının ölümünden annesini sorumlu tutan Bihter, maddi ve manevi kurtuluş olarak Adnan'ı görür; onu kaybettiği babasının yerine koyar. Bu evlilik

aynı zamanda, ailesinin üzerine yapışmış “Melih Bey Takımı” yaftasından kurtulup saygın bir “Ziyagil” olma fırsatıdır. Parası için Adnan’a talip olan annesine inat, bu evliliği kendisi gerçekleştiren Bihter’i Ziyagil yalısında zorlu bir hayat bekler.

Bihter en başta kendisini Adnan’ın çocukları Nihal ve Bülent’e, sonrasında tüm evdekilere sevdirmeye çalışır. Ancak vakitle görür ki, evdeki hizmetlilerin bile kendisinden daha çok sözü geçmektedir. Adnan ile olan evliliğini sorgular, hem evin yükünden hem de evliliğinden şikayetçi olmaya başlar. Bihter zamanla depresyona sürüklenir ve hayatı yalının dört duvarından ibaret olur.

Adnan’ın yeğeni ve Bihter’in yaşlarında olan çapkın Behlül Haznedar, zamanla Bihter’in yalısındaki ve hayatındaki tek mutluluğu haline gelir. İkilinin gitgelli ilişkisi onları birbirine çeker. Aşk hikayesi gibi gözükken bu ilişki, aslında Bihter için “zararlı bir kurtuluşu” amaçlar. Bihter evliliğini riske atarak mutluluğunu Behlül’e bağlar.

Bihter, annesi Firdevs’in yalıya taşınmasıyla artan baskıdan ve evdekilere kendi yerini kabul ettirememekten bunalmıştır. Behlül ise küçüklüğünden beri yetim büyüyüp kendine ait bir yer bulamamıştır. İkisi, aradıkları eksiklikleri zamanla birbirlerinde bulmaya çalışırlar.

Aralarındaki çekimi farkeden Firdevs, Nihal'i kullanarak Bihter'in evliliğini kurtarmaya çalışır. Firdevs'in akıl oyunlarına düşen çift evlenme yolunda ilerlerken bu durum zamanla Bihter'i tüketir ve hassaslaşıp delirmesine yol açar.

Bihter hırslı, tutkulu ve cesur; aynı zamanda kibirli ve bencil bir karakterdir. Annesinin yaptığı gibi kendisi de kocasını aldatmıştır ve düştüğü durum daha da kötüleşir. Başta hırsı olmak üzere istediğini elde edememesi, Behlül'ün bencilliği, kendisinin annesine dönüşmesi, yaşadığı depresyon, mutsuz evliliği, duygusal kontrolsüzlüğü ve toplum baskısı zamanla Bihter'i delirtir ve onu intihara sürükler. Bihter'in intiharı toplumsal düzenin intikamı olarak yorumlanabilir.

Aşk uğruna yansıtılan bu ölümden aslında annesi Firdevs, kocası Adnan

ve sevgilisi Behlül'ün parmağı vardır. Bihter, yaşadıkları sonucu içinde biriken bir umutsuzluk ve mutsuzlukla baş başa kalır ve benliği kendi kendini yok eder.

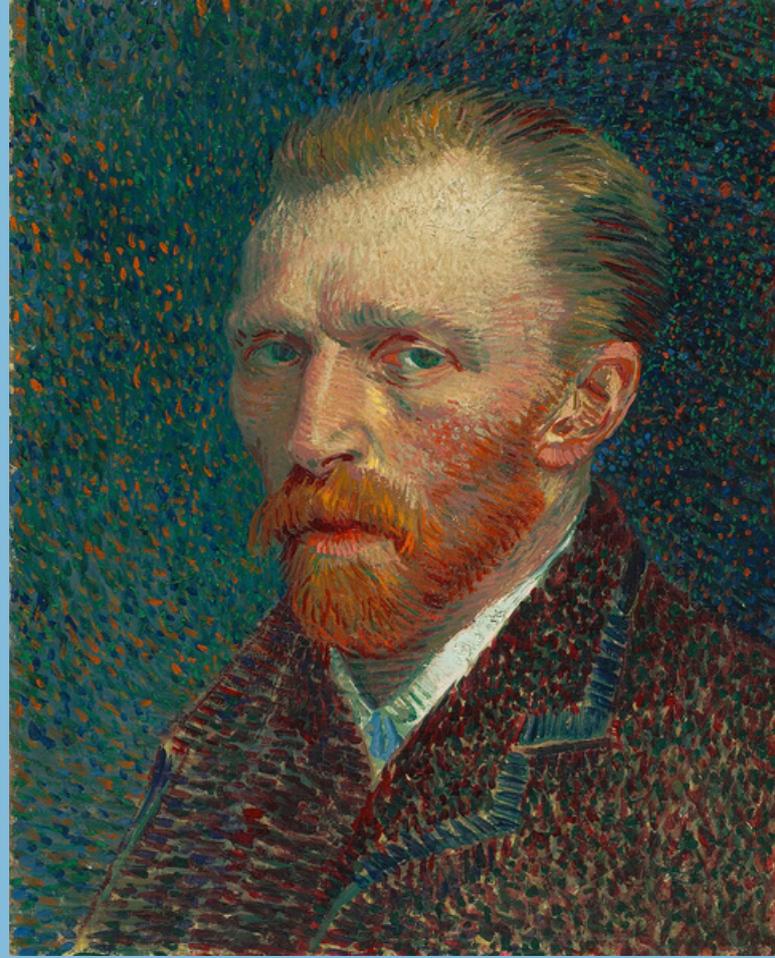
Dizideki her karakterin benliği belli bir figürü temsil eder ama benliği değişen ve sonunda kendi benliğini hırsına kurban edip toplumsal ahlak için cezalandırılan tek karakter Bihter olur. Yaptıklarının bedeli hem bir cezalandırma niyetindedir hem de toplum ve çevre beklentisine isyan eden bir kadının başına ne geleceğini gösterir. Çünkü özgürlüğü ve bencilliği evliliğini sarsar; kendisi negatif bir örnektir ve hikayelerdeki "topluma karşı çıkıp sonucunda cezalandırılan kadın karakter"lerle aynı motifi taşır.

Aşk-ı Memnu, seyirciye entrikalı bir dram sunarken Bihter yoluyla tutku ve hırsın ne kadar tehlikeli olduğunu ve nelere yol açabileceğini gösterir.

Vincent Van Gogh ve İç Dünyası

Melike ÇIRAK

Vincent Van Gogh sanat dünyasında en popüler ve sevilen ressamlardan biridir. Hayatı boyunca birkaç farklı mesleği denese de başarıya ulaşamamış ve etrafındakiler tarafından “deli” ilan edilmiştir. Ancak bundan sonra resme yönelmiş ve bununla birlikte etrafındakiler tarafından ciddiye alınmaya başlamıştır. Mental sağlığının iyi olmadığı çoğu sanatsever tarafından bilinse de, bu durumu resimlerine depresif bir şekilde yansıtmamıştır. Aksine, dünyayı kendi benliği ve iç dünyasını harmanlayarak tuvale taşımıştır.

Van Gogh en ünlü çalışması olan Yıldızlı Gece (1889) tablosunda, kaldığı akıl hastanesinin manzarasından esinlenmiştir. Bu tablonun, Van Gogh tarafından huzursuz bir ruh hali içinde yapıldığı düşünülür. Resme odasından görülen bahçe ve gökyüzünün yanı sıra, hayal gücünden kesitler de eklediği düşünülmektedir. Ressam, herhangi bir geceyi tasvir eden resimlerde yaygın kullanılan siyah ve beyaz renklerin aksine; gökyüzünde mavi tonları, sarı ve pembe gibi canlı renkleri kullanmıştır. Bu durum bize, Van Gogh'un iç dünyası hakkında önemli bilgiler verebilir ve onun dünyayı sıradan bir gözle görmediğini gösterir.

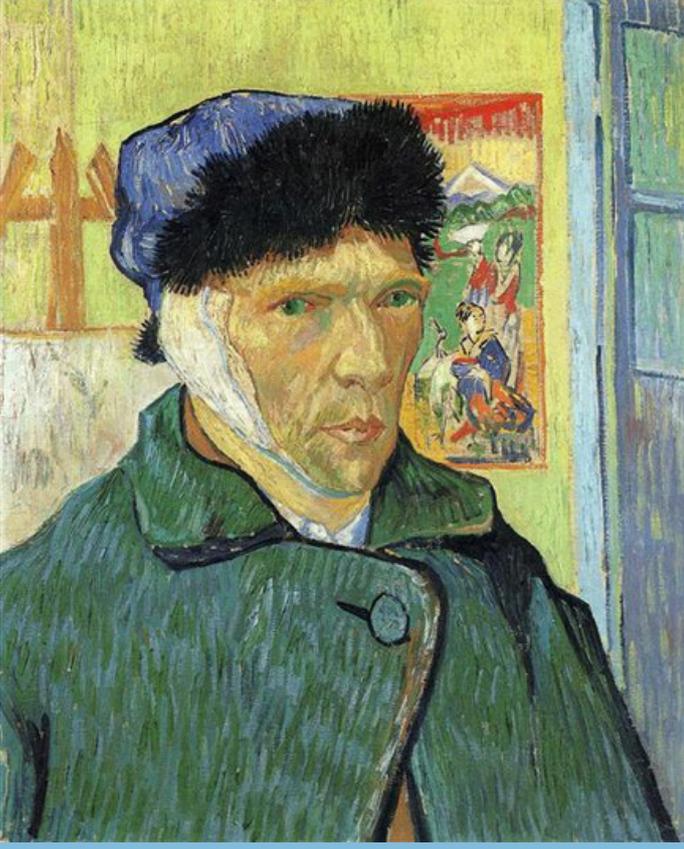

Badem Çiçekleri (1888-1890) ressamın pozitif duygularla resmedilmiş nadir eserlerindedir. Van Gogh bu tabloyu kardeşi Theo'nun oğlunun doğumunu kutlamak amacıyla yapmıştır. Mavi arka plan huzuru yansıtırken, badem

çiçekleri baharın gelişini ve yeniden doğuşu simgeler. Ressam bu tabloyla hem yeğenin doğumunu hem de bunun getirdiği umudu sembolize eder. Diğer resimlerinin aksine, bu resmi bir hediye olarak yapmıştır. Resim yapmasına izin olmayan bir süreçten sonra ortaya çıkan bu eser, sadece yeğenin getirdiği umudu değil, ressamın kendi için hissettiği umudu da simgeler.

Kulağı Bandajlı Otoportre (1889) Van Gogh'un kulağını kestikten sonra yaptığı bir resimdir. Ressamın sakatlığının nedeni, Van Gogh ve arkadaşı Gauguin'in fikir ayrılıklarından kaynaklanan bir tartışma sonucu yaşadığı kafa karışıklığıdır. Aslında kulağının tamamını değil sadece bir kısmını kesmiştir. Kestiği parçayı ise bir kağıda sararak genelevdeki bir kadına vermiştir. Bu olaydan sonra hastaneye yatırılmış ve olayı hiç hatırlamamıştır. İki hafta sonra tamamladığı bu tablo, bazı yorumcular tarafından Van Gogh'un sanat ile ilgili hayallerine bir veda olarak düşünülür.

Van Gogh'un akıl hastanesindeyken yaptığı tablolardan diğeri ise İrisler'dir (1889). Ressam, kulağıyla ilgili yaşadığı olaydan bir süre sonra, istekli olarak kendisi akıl hastanesine gitmiştir. Hastanedeki başka bir odayı resim yaptığı stüdyo olarak kullanmıştır. Resim yapmak hastalığı için en iyi tedavilerden biri olsa da, atakları sırasında buna izni yoktur. Van Gogh da aynı fikirde olmalıydı, zira resim yapmaktan “hastalığım için bir paratoner” olarak bahsetmiştir. Vincent'in odası

bahçeye bakıyordu ve resimlerinde de ya bu bahçeyi ya da bahçedeki bitkileri, çiçekleri ve bulduğu küçük canlıları resmetti. İrisler de bu resimlerden birisidir. Ressam tabloya özel bir anlam yüklememiş ve onu bir taslak olarak düşünmüştür. İris çiçeği, bazı kültürlerde elveda anlamına gelirken, bazılarında huzur, güç veya bilgeliği temsil eder. Ressamın son yıllarında yaptığı resimlerden dördünde bu çiçeği kullanması, hayatına veda ettiğini ve belki de bunu huzurlu bir şekilde yaptığını düşündürtebilir.

Kaynakça

- <https://www.vangoghmuseum.nl/>
- <https://www.britannica.com/biography/Vincent-van-Gogh/The-productive-decade>
- <https://smarthistory.org/van-gogh-the-starry-night/>

Madeline Miller'dan “Ben, Kirke”

Damla CANKURTARAN

Son 15 yıldır Yunanca, Latince ve Shakespeare üzerine dersler veren Madeline Miller, Yunan mitolojisinden büyü tanrıçası olarak kabul edilen Kirke'nin hayat hikayesini, gelişimini, kendini arayışını “Ben, Kirke” adlı eserinde okuyucuya sunmuştur.

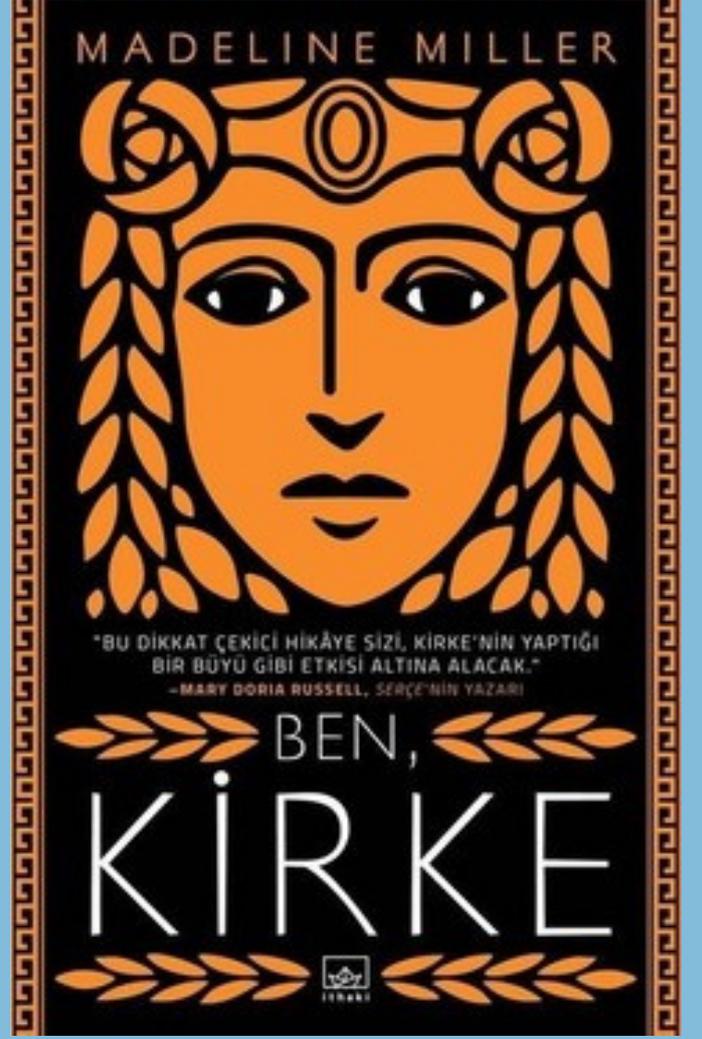
Homeros'un “*Odyseia*”sında Kirke kendi adasında yaşayan bir büyücüdür. Homeros'tan farklı olarak Miller, ölümsüz bir *nymph* (su perisi) olan Kirke'nin babası tanrı Helios tarafından cezalandırılarak Aiaie adasına ömür boyu sürgün edildiğini anlatır. İroniktir ki ölümsüz Kirke'nin benliğini bulması hayatının cezasıyla başlar. Kirke ölümlü *Glaukos*'u sevmek ister. Kirke onu sevdiğçe Glaukos tanrısallaştırılır fakat bu gücü verdikçe Glaukos Kirke'yi küçümsemeye başlar. Böylelikle Kirke'nin gelişimi insani bir acıyla

başlar. Kirke, sevginin zorla olmayacağını anlar.

Romanın devamında *Hermes*'in Kirke'ye gitmesinin tek amacı ise eğlenmektir. Hermes gerçek anlamda Kirke'nin hayatına giren ilk erkektir ama Kirke'yi eğlenceli ama önemsiz bir cadı olarak görür. Gerçek bir eş, partner değildir. Kirke'nin büyüğü güçlendikçe Hermes gözünde küçülür. Bu sebeple bu ilişkiyi ‘oyalayıcı fakat benlik kazandırmayan bir ilişki’ olarak tanımlar.

Kız kardeşi *Pasiphaë* Kirke'nin dönüşümünün temellerini kazıyan ilk gerçek güçtür. Kirke tanrılar tarafından dışlanmayı, yalnızlığı, değersiz hissetmeyi kız kardeşi sayesinde öğrenmiştir. Miller onun yalnızlığını ve dışlanmışlığını şu sözlerle dile getirir: “Ziyafet salonunda tanrılar hala içiyor, gülüyor, birbirlerinin kucagında yatıyordu. Onları seyrettim. Birinin yokluğundan bahsetmesini bekledim ama kimse bahsetmedi çünkü kimse yokluğumu fark etmemişti. Niye edeceklerdi ki? Hiçbir şeydim ben, bir taşım. Binlerce binin arasından bir *nympha* çocuktum.” (27, Miller) *Pasiphaë*, Minotauros'un doğumunda Kirke'ye muhtaç kalır. Bu tersine dönüş Kirke'nin benlik inşasında devrim yaratır.

Kirke ile *Daedalus*, Minotauros'un doğumundan sonra tanışırlar. *Pasiphaë* onu Kirke'ye yardımcı olması için Minotor'un bakım sürecinde gönderir. Kirke, ölümlü *Daedalus*'a tanrılardan daha kolay yakınlık hisseder. Kirke için *Daedalus* düşünen ve üreten nazik bir adamdır. *Daedalus* ise Kirke'yi ilk defa tanrıça dışında başka biri olarak görür. Aralarında saygı ve gerçek dostluğa bağlı bir çekim vardır. *Daedalus* Krita'dan ayrılırken Kirke'ye hediye olarak

bir çift kusursuz işlenmiş bıçak bırakır. Aralarında paylaşılmış bu zanaat bağı Kirke'ye kendi ellerinle kendi hayatını kurma fikrini verir.

Odysseus adaya ilk geldiğinde zekası ve davranışlarıyla Kirke'nin güç anlayışını sarsar. Aralarındaki ilişki epik bir aşktan çok saygı ve yorgun ruhların dinlenmesi olarak nitelendirilir. *Odysseus* adadan ayrılırken Kirke ona izin verir çünkü kendisi *Odysseus*'u bir tanrıça gibi sahiplenmez; bir insan gibi serbest bırakır. Kirke artık olgunlaşma evresine bulaşmıştır.

Telegonos ise Kirke'nin en derin bağı kurduğu kişidir. *Telegonos* onun *Odysseus*'tan olma çocuğudur. Kirke ilk defa koşulsuz sevgiyi onda tadar. Bir evlat büyütmek Kirke'nin şefkatleşmesini, sabrını ve insanlaşmasını derinleştirir. Oğlunu yetiştirirken ölümsüzlüğe boşluğunu fark eden Kirke ölümlülüğü anlam ile bağdaştırır. En başından beri özendiği ölümlülük onun için benliğini tamamlama noktası olur. “...*Tanrılığım içimde, güneşin denizde boğulmadan önceki son ışıkları gibi parlıyor. Bir zamanlar tanrıların ölümün zıttı olduğunu düşünmüştüm ama artık her şeyden daha ölü olduklarını görüyorum çünkü hiç değişmiyorlar ve hiç bir şeyi ellerinde tutamıyorlar. Hayatım boyunca ilerledim, şimdi de buradayım. Bir ölümlünün sesine sahibim...*” (392, Miller)

BENLİK ÜZERİNE: OTHELLO

Mehmet Eren KİRTİK

Othello... Kimilerine göre başarılı bir trajedi, kimilerine göre ise ırkçılığın, ötekileştirmenin ve dışlanmışlığın birikmiş öfkesiyle birlikte şiddetle dışa vurumudur. Peki ya Othello'daki benlik kavramı? Bu yazıda, bu konunun derinliklerine inecek ve trajedinin altındaki kimlik krizini inceleyeceğiz.

Othello başarılı bir komutan olmasına rağmen, renginden ötürü ötekileştirilmiş ve toplum tarafından dışlanmış birisidir. Hayatta uğruna her şeyini feda edebileceği tek bir insan vardır; o da biricik aşkı Desdemona'dır. Adeta gözlerinin içi gülüyordur Othello'nun onun yanındayken. Zira kendisinin yegâne tamamlayıcısını Desdemona olarak görmektedir. O olmadan hayatının altüst olacağı fikri Othello'nun peşini bırakmamaktadır. Üçüncü perdenin üçüncü sahnesinde söylediği “When I love thee not, chaos is come again. (O'nu sevmezsem, bela yine gelecek.)” cümle bu fikrini desteklemektedir. Çünkü Othello'nun kendine ait sağlam bir benliği yahut benlik anlayışı yoktur. Kendisine başkaları, özellikle de Desdemona üzerinden kırılan bir benlik yaratmıştır.

Yine birinci perdede söylediği “You don’t know what’s within my soul.” (Ruhumun içindekileri bilmezsiniz.) cümlesi, kendi iç karmaşasına dikkat çeker. Oyunun devamında Othello’nun bu eksikliğini fark eden Iago, intikam planını Othello’nun zayıf benlik algısı üzerine kurar ve uygular. Bu planda ise en hayati rolü, Othello’nun varoluşunu bağladığı Desdemona oynar.

Othello’nun eksik olan benliği sadece iç dünyasıyla değil, fiziki görünüşüyle de yakından alakalıdır. Üçüncü perdenin üçüncü sahnesinde söylediği “I am black and have not those soft parts of conversation that chamberers have. (Ben siyahım ve o saraylıların ettiği sohbetin yumuşak taraflarından yoksunum.)” cümlesi buna işaret eder. Venedik’in büyük komutanı Othello, her ne kadar büyük başarılarla imza atmış olursa olsun, renginden ötürü hep aşağı kalacağını düşünmektedir.

Oyunun final kısmına doğru söylediği “That’s he that was Othello. Here I am. (O, Othello idi. İşte ben buradayım.)” cümlesi, zaten kırılğan bir zeminin üzerine inşa ettiği benliğini de yok edince geriye neyin kaldığını biz okurlara göstermektedir. Othello benliğini hep başkaları üzerinden yaşamıştır. Desdemona’yı öldürerek bu yansıma benliği de yok ettiğinde, geriye tabiri caizse hiçbir şey kalmamıştır. Oyunun bize verdiği mesaj, trajik olayların yanı sıra bir kimlik ve benlik edinme zorunluluğudur. Bu mesaj oyundaki türlü kurnazlıklar, iftiralar ve hatta ölümlere sert bir biçimde verilmektedir. İnsanın ne pahasına olursa olsun kendi benliğine ve kimliğine sahip olması gerekir; aksi takdirde sonuçlar herkes açısından yıkıcı olabilir. Biz bu metnin okuyucuları olarak mesajı aldık. Peki ya aramızdaki Othellolar ne yapacak?

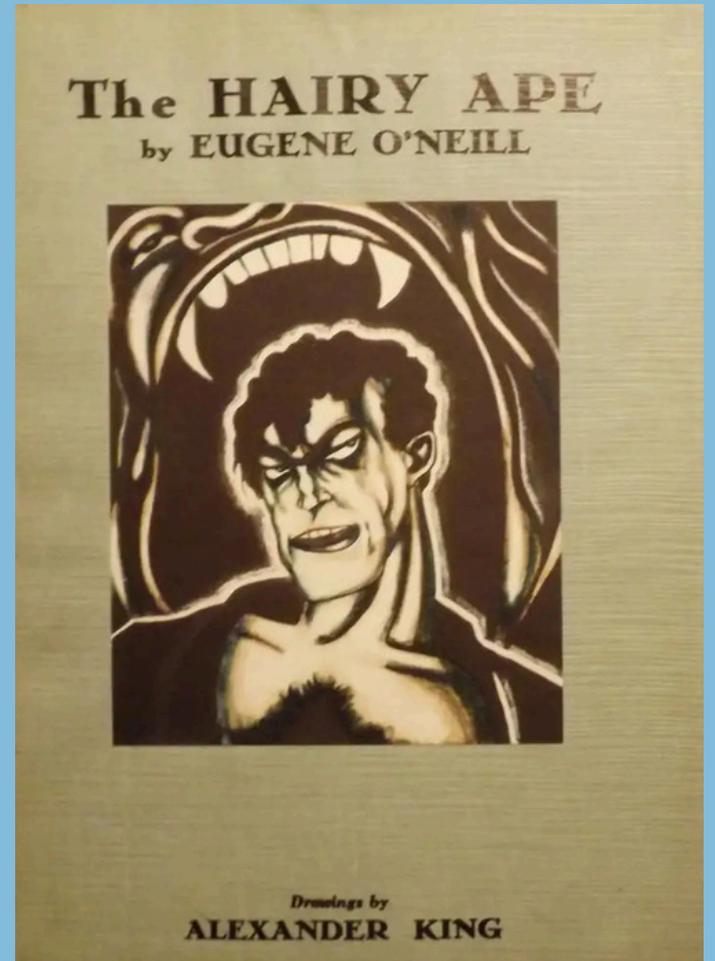

“Who Am I?”: Yank’s Tragic Quest for Identity

İlaydanas AVCU

The question "Who am I?" is perhaps the most difficult question for the human mind to answer. Throughout literature, philosophy, and psychology, thinkers have tried to tackle this question, and they offer us narratives filled with inner conflicts, identity crises, and profound tragedies. In Eugene O’Neill’s *The Hairy Ape*, we can observe the answer to this question through Yank and the tragedy of his journey. The central character, Yank, defines himself through his physical strength and his symbolic relationship with the machine. Experiencing internal conflict with the brutality and limitations of the capitalist order in the industrial world, Yank loses his sense of self and is dragged into an identity crisis.

The Hairy Ape is not merely a tragedy of the working class; it is a powerful narrative that forces us to confront the questions “Who am I?” and “Where do I belong?”

The play presents, through Yank, a world where human beings increasingly function as mere cogs in a mechanized system. Yank works in the ship's stokehole, he takes great pride in his appearance, he sees himself as stronger and more muscular than others, almost as if he is their leader. He sees himself as a part of the ship, declaring, "I am the steel," demonstrating his strength and value through sheer mechanization. He sees the ship as his home. For Yank, the concept of the machine is both a source of life and a center that completes his identity and self.

Yank's belief in his own identity is shattered when Mildred, a representative of the upper class, calls him a "filthy beast," and an identity crisis ensues. These words are an insult directed Yank's body, which he is proud of. Through this act of othering, Yank is referred to not as a human being but as a creature, pushing his quest for identity even deeper. He searches for a place in society while simultaneously attempting to take revenge, but he finds himself increasingly isolated. His journey leads him first to a prison and then to a labor union, where he is rejected by the working class as well. Yank belongs neither to the upper class nor to the working class; his identity has been entirely destroyed.

The final stage of Yank's identity quest brings him to the zoo, prompted by Mildred's insult. He wants to see the gorilla. While looking at the gorilla, he admires the gorilla's physical strength, muscles, and arms, He identifies himself with the gorilla, establishing a resemblance to it through its

physical existence. The gorilla is actually mirroring Yank because they are both misplaced; the gorilla does not belong to the cage, and Yank is actually in the cage, but this cage is an invisible cage. Both of them are misplaced. "I ain't on oith and I aint in heaven, get me I'm in the middle." Yank tries to tell the gorilla that he is neither on earth nor in heaven, which is even more painful; he is lost both physically and spiritually. Yank attempts to release the gorilla from its cage to exact revenge on the world. He opens the cage, but the gorilla tries to crush him. Yank interprets the gorilla's attack as an embrace. The gorilla kills him, traps him inside the cage, and shuts the door. Yank reflects, "Even him didn't tink I belonged" Yank thinks that he is not accepted even by the gorilla. "Where do I fit in" if even the gorilla didn't accept him.

In conclusion, Eugene O'Neill's tragedy demonstrates modern man's struggle to find his place within the social structure and the fragility of his search for self. This tragic quest, which begins with Mildred's insult and ends with his death by a gorilla, is an allegory symbolizing the modern man's soul. At the beginning of the play, Yank, who symbolizes himself with machines and steel, is actually in an invisible cage surrounded by steel. By the end of the play, he is killed by the gorilla and imprisoned in a literal cage surrounded by steel. Yank's search for identity culminates in death. "And perhaps, The Hairy Ape at last belongs..." even death may not be the answer for him.

Alien in the Egg

Sacide Hilal BALTA

Zayn'in 2024'te yayınlanan Room Under the Stairs albümünün açılışını yapan ve albümün gidişatını belirleyen 'Alienated' şarkısı ile Djo'nun (Joe Keery) 2025 çıkışlı The Crux albümünden 'Egg' parçası; benlik kavramına ve bu kavrama bakış açımıza oldukça farklı renkler katar. Müzikal açıdan Zayn'in eserini Alternatif R&B ve Ambient Pop özelliklerinin bir harmanı olarak konumlandırabiliriz; Djo'nun 'Egg' isimli eseri ise deneysel unsurlar barındıran Indie ve Psikedelik Pop türlerinin ortak bir ürünüdür.

Zayn, verdiği röportajlarda, şarkıyı yazdığı zamanlarda kendini *étrange* yani ayrılmış hissettiğini söylüyor. Hislerini dolambaçsız, doğrudan bir şekilde döküyor. Şarkı sadece duygusal bir dışavurum değil; aynı zamanda genç yaşta adım attığı eğlence dünyasında yaşadıklarının da bir yansımasıdır. Bu parça, Zayn'in iç dünyasına açılan bir kapıdır. Yaşadığı zorlukların, yalnızlık

hissinin ve şimdiye kadar içine attıklarının onda bıraktığı hasarı bu parça sayesinde anlayabiliyoruz.

*“And I’ve been feeling
alienated
On my spaceship alone”*

Bu sözlerden; onun sosyal çevresinden uzaklaşarak yalnızlaştığını ve kendi deyimiyle bir ‘uzaylı’ gibi hissettiğini, yani hem ötekileşip hem de tek kaldığını anlıyoruz. Bunlar doğrudan kendi hisleri olduğu için, kendisini metaforlara başvurmadan, olduğu gibi ifade ettiğini görüyoruz.

Aynı zamanda şarkıda eski benliğine, geçmişte bıraktığı insanlara ve onlarla olan hislerine de veda ediyor. Muhtemelen bir ayrılık döneminde yazdığı bu eserde, kendisine ne zaman bu kadar yabancılaştığını sorguluyor. Albümün tamamlanan ilk parçası olması sebebiyle şarkı, diğer eserlerin duygusal tonunu belirleme sorumluluğunu da tek başına üstleniyor.

*“Say goodbye to the past
Leave it all with a laugh”*

Djo ise *Egg*'in daha çok kimlik kaygısı üzerine olduğunu belirtiyor. Şarkı yaşamları boyunca çoğu kişinin peşini bırakmayan yetersizlik hissi, korku ve anksiyeteyi ele alıyor. Joe Keery, kendisinin de bu hislerle baş etmeye çalıştığını ve *Egg*'i yazarken bundan esinlendiğini söylüyor. Şarkı, The Crux albümünün ana teması olan öz *benliğe* yolculuğu eksiksiz bir biçimde yansıtıyor.

***“Back in the shell, my life
in the cave***

***People go by, I smile and
wave***

***But deep down inside,
there's always that fear
That I'm not enough, I
seem cavalier”***

Şarkı; *kabuktan çıkma*, kendini tanıma ve başkalarının gözünden kendine bakış gibi konulara değiniyor. Aslında içine kapanık sayılabilecek olan Joe'nun yine şov dünyasında yaşadığı yetersizlik duygusunu ve kendi potansiyelini bulmak istemesini anlatıyor. Kabuğuna ya da mağarasına çekildiğinde, dışarıya gülümsediği anlarda bile içten içe bir anksiyete ile boğuştuğunu ve “yeterli olamama” korkusuyla örülü bir iç dünyada yaşadığını görüyoruz.

***“I'll follow the rules and
do what I'm told
Can one be great? Can
one be kind?
When history shows,
they're not intertwined
So what will you choose,
your heart or your pride?
Could you really be so
self-satisfied?”***

Joe, kendi yapmak istediğini değil de yapmasını söyleneni yaptığında, yani başkasının *kabuğuna* sığındığında nasıl birisi olduğunu da sorguluyor. Gururu ya da kalbinin sesi... Onun için iki seçenek var, hangisini seçerse kendinden memnun kalacağı onun için de bir soru işareti.

Zayn'in *Alienated*'ı ve Djo'nun *Egg*'i, benlik temasını farklı yönlerden ele alan iki başarılı eser. Zayn kendisine ne zaman bu kadar yabancılaştığını, ötekileştiğini ve yalnız kaldığını sorgularken; Djo kabuğundan ne zaman çıkacağını merak eder.

Alienated, geçmişe duyulan özlemi ve pişmanlığı hissettirir. “Nerede yanlış yaptım?” diye kendini sorgular. *Egg* ise henüz şekillenmemiş bir kimliğin arayışıdır. Sahip olduğu özelliklerin gerçekten kendisine mi ait olduğunu, yoksa başkasına ait nitelikleri mi sahiplendiğini merak eder. ‘Ben gerçekten kimim?’ sorusunun cevabını ararken, bir yandan da kabuğundan çıkmayı ümit eder.

Kaynakça

- <https://www.nbc.com/nbc-insider/watch-zayn-sing-alienated-live-tonight-show>
- <https://rollingstoneindia.com/how-zayn-drew-inspiration-from-chris-stapleton-and-embraced-honesty-on-new-single-alienated/amp/>
- <https://www.thenews.com.pk/latest/1177909-zayn-malik-reveals-6-year-old-secret-following-alienated-release>
- <https://zoomhoot.com/2025/06/29/djo-reflects-on-luck-impostor-syndrome-and-life-post-stranger-things/>
- <https://zoomhoot.com/2025/06/29/djo-reflects-on-luck-impostor-syndrome-and-life-post-stranger-things/>
- https://www.medicinexmag.com/post/djo-lyric-meaning-analysis-of-egg-from-the-crux-album?utm_source

Benlikte İki Karşıt Yol: Schopenhauer ve Nietzsche

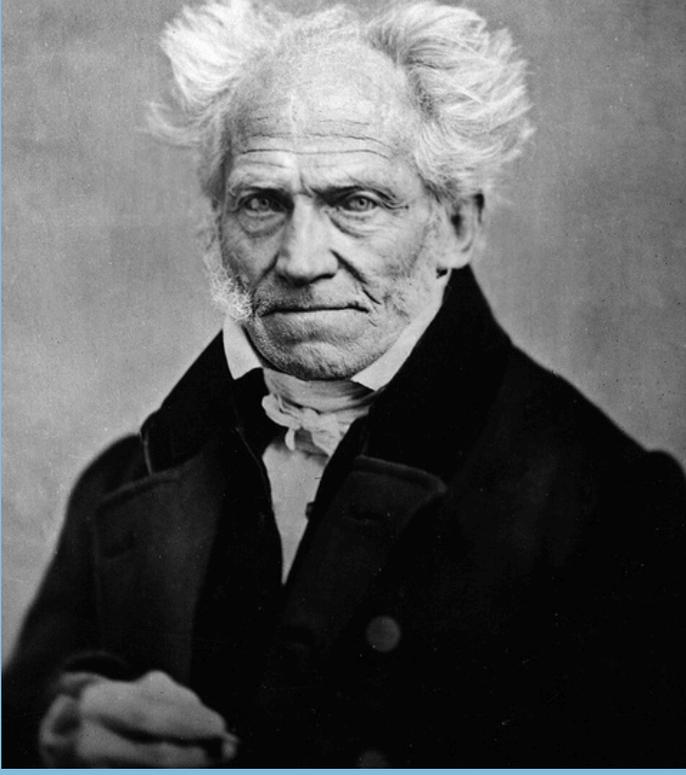
Şevval Nur DEMİRCİ

Nietzsche'nin Schopenhauer ile kurduğu bağ, bir düşünürün diğerinden etkilenmesinden ziyade bir varoluşsal temas halidir. 1865 yılında Leipzig'de bir sahafın köşesinde rastladığı *Die Welt als Wille und Vorstellung* (İstem ve Tasarım Olarak Dünya), Nietzsche'nin dünyasında bir kırılma noktası yaratmıştır. Bu rastlantı, Nietzsche'nin düşünsel kaderini belirleyen en önemli dönüm noktalarından biri olur. Schopenhauer'ın irade ve acı merkezli felsefesi, Nietzsche'nin benlik kavramına getireceği eleştirel yaklaşımın zeminini oluşturur. Ancak "İnsan benliğini ne belirler?" sorusundan hareket eden bu iki filozof, benlik anlayışında tamamen farklı sonuçlara ulaşmıştır.

Schopenhauer'ın benlik tanımı, hiyerarşik ve katmanlı bir yapı üzerine kuruludur. Eserinde açıkça belirtildiği üzere benlik; kör ve doyumsuz İrade'nin bedende somutlaşmış hali ve zekâ aracılığıyla dünyaya bakışıdır. Bu hiyerarşide benliğin çekirdeği, talep eden taraf olan İrade'dir; beden ise iradenin en somut örneğidir. Dolayısıyla hayatta kalma içgüdüleri ve dürtüler, benlik kavramının temel dinamikleridir.

Bu yapıda zekâ (ego), İrade'nin- yani bedenin- hayatta kalma arzularına hizmet eden bir araç konumundadır. Benlik, yapısının merkezine yerleşmiş olan doyumsuz İrade nedeniyle, doğası gereği tatminsizliğe ve acıya mahkumdur. Schopenhauer'a göre bilinç sadece

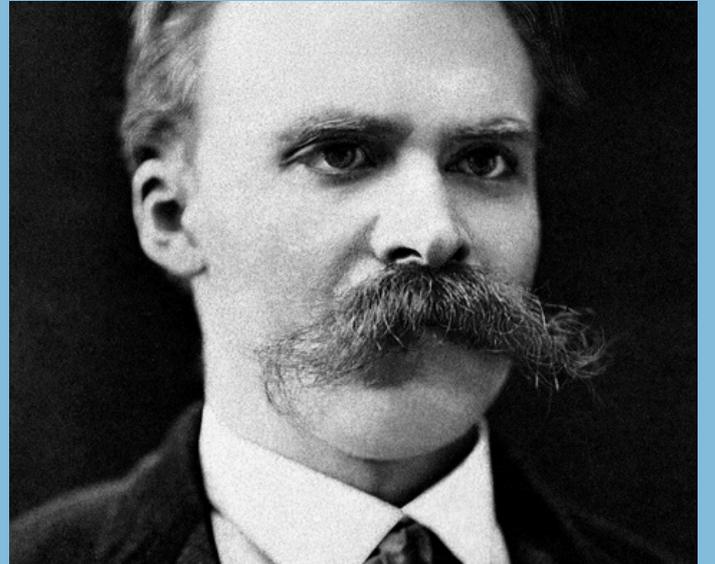
yüzeyde işleyen bir katmandır. Önce kör bir 'istem' oluşur, mantık ise sonrasında bu isteği rasyonel bir kılıfa uydurur.

Benliğin yapısal işleyişini, Schopenhauer'ın sarkaç metaforuyla anlamak da mümkündür. İradenin özündeki asla doymayan süreklilik hali sebebiyle benlik, varoluşunun en temelinde derin bir eksiklik hissi taşır. Bu his, İrade'nin henüz ulaşamadığı hedeften kaynaklanır ve benliğin acı tarafını oluşturur. Sarkaç ilk olarak, arzulanan şeye sahip olamamanın yarattığı yoksunluk nedeniyle acı yönüne savrulur. Benlik arzusuna kavuşsa dahi kalıcı huzura erişemez; çünkü

İrade doyumsuzdur, tatmin sadece anlıktır. Eksiklik geçici süreliğine giderildiğinde ise sarkacın diğer ucu olan can sıkıntısına ve anlamsızlık boşluğuna çarpar. Dolayısıyla benlik; acı (arzu ve eksiklik) ile can sıkıntısı arasında durmadan gidip gelen bir mekanizma gibi işler. Benliğin çekirdeği olan İrade, bu sarkaç hareketinin asıl failidir. Bu sebeple insan benliği, sürekli salınan ve hiçbir durumda mutlak huzura erişemeyen bir varoluş durumudur. Benliğin trajedisi ise budur: İnsanoğlu ne arzusundan vazgeçebilir ne de tamamen tatmin olabilir.

Nietzsche'ye göre benlik; sürekli değişen, çatışan içgüdülerin ve arzuların dinamik bir savaş alanıdır. İnsan sürekli oluş halindeki bir

süreçtir ve bu sürecin en yetkin amacı olan Üstinsan, benliğin parçalı ve çatışmalı yapısını kontrol ederek ona bir bütünlük kazandıran ideal figürdür.

Nietzsche'nin Üstinsan ideali, insanın kendi potansiyelini en yüksek düzeyde gerçekleştirmesiyle ulaşabileceği varoluşsal bir noktadır. Bu noktaya ulaşmak hem bir yaratıyı hem de büyük bir yıkımı gerektirir. Üstinsan bir bakıma genel ahlakı reddeden, toplumun dayattığı iyi ve kötü kavramlarını sorgulayan ve parçalayan, değerleri kendi iradesiyle yeniden anlamlandıran bir kavramdır. Yeryüzüne sadıktır; acıyı kaçınılması gereken bir şey değil, büyümenin zorunlu bir aracı olarak görür. Üstinsanın temel hedefi daima yükselmeyi, kendini aşmayı hedefleyen Güç İstencidir. Bundan dolayı mevcut ahlak normlarına

uymayarak “şeytani” ya da yıkıcı görünebilir. Çünkü Üstinsan, kendi kendini var eden ve varoluşsal yasasını kendi içinde oluşturan bir özgürlük figürüdür.

Nietzsche'nin Böyle Buyurdu Zerdüş kitabında benlik; beden derinliklerinde yaşayan ve büyük akıl olarak tanımlanan somut bir gerçekliktir. “Düşüncelerinin ve duygularının ardında güçlü bir buyurgan, bilinmeyen bir bilge vardır kardeşim; benlik denir ona, senin bedeninde yaşar o.” Bu ifade, bilincin aslında bedensel dürtülerin bir aracı olduğunu vurgular. Ancak bu benliğe sahip olmak yeterli değildir; onu inşa etmek gerekir. “Kendi iyini ve kötünü sen verebilir misin kendine? Ve kendi istemini bir yasa gibi asabilir misin üstüne? Kendi yasanın yargıcı ve celladı olabilir misin?” Kişi, toplum tarafından dayatılan ahlaki normları reddetmeli ve kendi değerlerini, kendi iradesiyle belirlemelidir. Bu inşa süreci aynı zamanda yıkıcı bir dönüşümdür; Nietzsche'nin belirttiği üzere, “Kendi alevinle kendini yakmaya hazır olmalısın: Kül

olmadan nasıl yeniden doğabilirsin ki?” Benlik, bu acılı döngü içerisinde korunacak bir kale değil , Üstinsana giden yolda bir geçiştir; bir batış ve kendini sürekli aşma iradesidir.

Nietzsche bu dönüşümü “Üç Değişim” metaforuyla açıklar. Ruh, ilk olarak deve olur; toplumun kalıplaşmış yüklerini ve değerlerini taşır. Ardından aslan olur; yıkıcı bir güçle kendi yasasını koyar. Son aşamada ruh çocuk haline gelir; masumiyet içerisinde oyun oynayan bir varlık olarak kendi değerlerini yeniden inşa eder. Bu üç aşama benliğin, Üstinsana giden köprüde sürekli yıkılıp yeniden yaratılan dinamik bir süreç olduğunu gösterir.

Schopenhauer benliği, İrade'nin kaçınılmaz acı ve doyumsuzluk hali olarak yorumlarken; Nietzsche, insanın kendini dönüştürme ve aşma merkezi olarak görür. Nihayetinde bu iki düşünce benliğin tek boyutlu olmadığını; insanın hem sınırlarıyla yüzleştiği hem de kendini yeniden yaratabildiği bir süreç olduğunu gösterir.

Kaynakça

- Schopenhauer, A. (2005). İstenç ve Tasarım Olarak Dünya. Çev. Z. Direk. İstanbul: İdea Yayınları
- Schopenhauer, A. (2009) Yaşam Bilgeliği Üzerine Aforizmalar. Çev. M. Tüzel. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Nietzsche, F. (2011). Böyle Buyurdu Zerdüşt. Çev. A. İnam. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Nietzsche, F. (2017). İyinin ve Kötünün Ötesinde. Çev. O. Koçak. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.

SARTRE'IN PERSPEKTİFİNDEN BENLİK

Betül ARI

“Varoluş özden önce gelir.”

(J.P. Sartre)

Klasik felsefeye ve özellikle İdealar Kuramı'na göre, bir şey var olmadan önce zihinde tasarlanır. Fakat Jean-Paul Sartre bu fikrin tam tersini savunur. Diğer bir deyişle, Sartre'a göre insan önce var olur, sonra kendi özünü oluşturur. Sartre bu durumu şu meşhur sözüyle özetler: “Varoluş özden önce gelir.”

Sartre varlığı, Kendinde-Varlık (en-soi) ile Kendi-İçin-Varlık (pour-soi) olmak üzere ikiye ayırır. İlki; masa, ağaç, taş gibi özleri belli olan, değişmez ama bilinci olmayan nesnelere dir. İkincisi ise sürekli eksiklik hisseden, kendini doldurmaya ve tamamlamaya çalışan insan bilincidir. İnsan bilinci boştur ve bu boşluk bizim özgürlük alanımızdır. Eğer özümüz doğuştan verili olsaydı; örneğin doğuştan iyi-kötü, korkak ya da tutumlu olarak kodlanmış olsaydık değişemezdik. Değişmeyen tek şeyin değişimin kendisi olduğu gibi, insan da değişebilen ve kendi benliğini oluşturabilen bir varlıktır. İnsan bilinci bu yönüyle, tıpkı John Locke'un ortaya attığı tabula rasa (boş levha) önermesi gibi “boş”tur.

Sartre'ın Gizli Oturum adlı çarpıcı eserindeki "L'enfer, c'est les autres" yani "Cehennem başkalarıdır." sözü benlik incelemesi açısından güzel bir örnektir. Eserde, göz kapakları olmayan ve sürekli aynı odada birbirlerini görme mecburiyeti olan insanları izleriz. Nihayetinde hepsinin birbirini görerek yaptığı isimlendirmeler, benlik oluşumunda çevresel faktörlerin insanı nasıl etkilediğini inceler. İnsan, bir başkasının dünyasında sadece nesnedir. İnsan kendisini oluşturmaya çalışırken başkalarının etiketlemeleri arasında gidip geldiği ikilemdeki gerçekliktedir.

"Mauvaise Foi" , Sarte'ın "Kötü Niyet" olarak adlandırdığı bir diğer önemli kavramdır. Sartre bu kavramı; insanların "Ben buyum! Ama şartlar bunu gerektirdi." Diyerek kendi benliklerini sınırlandırmaları ve özgürlüklerini reddetmeleri olarak tanımlar. Ona göre kurban psikolojisine girmek kötü niyettir. İnsanın hatası, kendisini Kendinde-Varlık alanında zannetmesinden kaynaklanır. Kişi sahip olduğu özgür iradeyi unuttur, değişmez zannettiği varlığına sığınır ve tıpkı bir masa gibi seçeneği olmadığına kendini inandırır.

İnsan, sahip olduğu bilincin özgürlüğü altında ezilir. Doğasında Kendinde-Varlık olmak yoktur; bu yüzden eylemsizlikleri ona yük olur. Benliği, anne karnında doğmak isteyen bir bebek gibi sancılanır durur. İnsan biyolojik olarak önce oluşup sonra doğsa da, benlik önce doğup sonra oluşur.

BENLİK ÜZERİNE

İlayda ALKAN

Benlik, ilk varlıktan beri insana atfedilen kurgusal bir karakterizasyondur. Bedenin merkezinde, belki kalpte belki de karmaşık beynimizin kıvrımlarında varlığını hissettiğimiz; ancak nihayetinde kurmaca olan bir yapıdır. Herkes; kendini görmek, kandırmak ve kabul ettirmek istediği ölçüde kendi benliğini üretir. Bu yüzden “eşsizlik” dediğimiz şey bütünüyle yapaydır. Herkes benzer olsa bile benlikler farklıdır; zira her birey kendi yapaylığını, bulanıklığını ve karmaşasını bizzat tasarlar, hatta bunun için çabalar. Böylece “karakter” ve “ben” dediğimiz o kırılğan ama doğa kadar inatçı yapı ortaya çıkar.

İnsan; kendi eğilimleri, varlığı ve bencilliğiyle bu kavramı besler. Benliği ne kadar yaratıcı bir biçimde inşa edersek o kadar kabul göreceğimizi sanırız. Peki ama bu inat ne içindir? Kibir neden bu kadar vazgeçilmezdir? Onu akıtıp yok etmek yerine, neden içimizde durmaksızın büyütürüz?

Bağlamlar içinde sıkışınca, benliğimize atfettiğimiz kurguyu ortaya koyarız; hem dünyada hem de ötesinde soyutluğumuzu tüketiriz. Bunu Dorian Gray kadar büyük bir ısrarla yaparız. Bir kurgunun parçaları olduğumuzu bile bile; yarattıkça, “kendi”mizi kandırdıkça rahatlarız. Bu materyalist çağda hedonizmi kendimize işkence olarak sunar; yanlışlarımızı bilerek ve zararlarını umursamayarak, yalanların bizi şekillendirmesine izin veririz.

“Görünüş” ile “asıl” arasındaki fark büyüdükçe benliğimizi güçlendirdiğimizi sanırız. Oysa aslında yaptığımız, tanrısal sandığımız yanılgılarımızı ve içimizde bir canavar kadar çirkin olan bilinçdışımızı örtmek için çırpınmaktır. Bu yüzden varlığımızı, bireyselliğimizi ve benliğimizi sürekli yeniden kurgular; her seferinde eskisinden farklı bireyler oluştururuz.

Sonuçta, “özgünlük” uğruna yarattığımız benlikler yalnızca paradoksal bir dejenerasyona dönüşür. Çünkü saflığı ve gücü çoktan doğaya kaptırmışızdır.

BENLİĞE YOLCULUK: ARAYIŞ

İrem GÖNCÜ

Benlik, bir insanın elindeki tek gerçekliktir. İnsanın sahip olduğu ya da sahip olduğuna inandığı her şeydir. Hayatta var olabilmek için insanın bir benliğe, yani dünyaya dair kendine özgü bir bakış açısına ve değerlendirilme tarzına sahip olması gerekir. Benlik, hayatımızın başladığı ilk günden son bulduğu güne kadar elimizde olmalıdır. Yaşanan her his, akıldan geçen her düşünce, olaylara verilen her tepki insanın benliğini yansıtır.

“Benlik” aslında oldukça derin bir kavramdır; bir insanın tüm hayatı, dünyadaki varlığı anlamına gelir. Her birey kendi benliğini oluşturduğu sürece belli bir görüşe ve karaktere sahiptir. Bu kavramı kendi içinde oturtmuş kişiler, dünyaya daha bütüncül bakabilirler. Benlik, insanın kendini bulması, hayattaki amacını ve varlığının nedenini arama serüvenidir. Benliğini bulmuş bireyler özünü bilir; ne isteyip ne istemediğine karar verebilirler. Bu kavramı kendi içinde oluşturamamış kişiler ise çevresine bakar ve hayatı çevresine bakarak anlamlandırmaya çalışırlar. Tam da bu nedenlerle benlik kavramı hem içsel hem de dışa dönük, sosyal bir kavramdır.

Kendini tanıma yolundaki bir insanı en çok etkileyen etkenler, çevresi ve

çevresindeki insanlardır. İnsan, kendini diğer insanlarla kurduğu ilişkiler ve toplumda ondan beklenen rollerle tanımlamaya çalışır. İçinde bulunulan toplum, kültür, aile ve eğitim, bireyin kendi kimliğini bulmasında çok büyük etkenlerdir.

Bir birey “Ben Kimim?” sorusuna cevap bulamazsa dünyada kendini var edemez ve ait hissedemez. Bu sebepten dolayı insan ömrü boyunca arayış içerisindedir; bu dünyadaki yerini anlamaya çalışır. Kendini tanımlayacak sözcüklerin ve sıfatların peşine düşer. İnanır ki bulduğu sıfatlar onu var eder. Hayatı boyunca farklı yönler savrulur, ta ki aslında olması gerektiği noktayı bulana kadar.

Aslında, insanların bu arayışları sonucunda kesin olarak kim olduğunu tanımlayabilme kısmı meçhuldür. Benlik, sosyal bir kavram olduğu için birey bir yandan da sürekli çevresine bakar. Hatta bazen o kadar çevresine odaklanır ki, diğer insanların kendisi hakkındaki düşünceleriyle kendine sahte bir kişilik yaratır. Bu durum, kişiyi zamanla daha da çıkmaza iter; kimlik arayışında daha çaresiz kalır. Ama kayboldukça kendisini bulmaya başlar. Her kapanan kapı onu aslında yolcusu olduğu noktaya ulaştırır. Her bir deneyimle kendini tanır; hayaller kurar ve kendini yarına bağlamaya çalışır. Hayatı boyunca, bu serüvende, var oluş amacını bulmaya devam eder.

Kendisini ve yerini anlamlandırmaya çalışırken bazen geçmiş ve gelecekte kaybolur, sıkışıp kalır. Geçmişe bakar, hayatını inceler; üzerine düşünür, her şeyi kendi içinde analiz eder. Tüm hayatını gözden geçirir ve kendisi hakkında bir sonuca varmayı dener. Ardından geleceğe bakar, hayatını nasıl şekillendirmek istediğini düşünür. Yeni düşünceler edinir, inançları değişir. Farklı inançları ve düşünceleri tanıdıkça benliği hakkında daha çok fikir sahibi olur. Geçmiş ve gelecek, insanın kendini gerçekleştirmesinde bir bütündür.

Çocukken hayatımız çok daha küçüktür, bize gösterilen kadardır. Bundan dolayı kendimizi, çevremizdekilerin bizi tanıdığı ve tanımlayabildiği kadar tanırız. Yaşımız ilerleyip de dünyanın ne kadar büyük olduğunu fark ettiğimiz zaman arayış serüvenimiz başlar; hayattaki yerimizi ararız. Her insan, farklı bedende aynı macerayı yaşar; farklı şekillerde, farklı koşullarda, farklı inanç ve düşüncelerle. En başta bu dünyada yalnız hissederken, zaman ilerledikçe herkesin kendi gibi bir serüvende olduğunu gören insan rahatlamaya başlar. Boğazındaki düğüm çözülür. Zamanla savrulduğu her noktada kendini bulmaya başlar.

Benlik; sabit bir gerçek olmaktan çok, deneyimlerle şekillenen bir süreçtir. Kendimizi ve dünyayı anlamaya çalışma sürecimizdir. Hem çevremize baktığımız, hem kendi içimizde bulmaya çalıştığımız bir kavramdır. En sonunda ise bu iki etkenin harmanıyla kendimizi var etmemiz, dünyaya daha bütüncül bakmamız ve kendini kabul etmemizdir.

BİR BEN

Sıla ÇAĞLAK

Bir ben bir beni bulur mu
Alıp da beni koyar mı
Daha var hissedilen
Dünyada bir yere

Bir ben bir beni bulur mu
Koyup kafamı omzuna saçlarımı okşar mı
Dokunup her bir teline
Sonra bir bir yolar mı

Bir ben bir beni bulur mu
Tükürür mü yüzüne günahlarımın
Önce göğsüne bastırıp beni
Sonra yerden yere savurur mu

Bir ben bir beni bulur mu
Zincirlerimi görür mü
Elleri kanaya kanaya
Hepsinden kurtulur mu

Bir ben bir beni bulur mu
Aramayı bırakıp bulanlardan olur mu
Dünyada bir yere sığar mı
Bir ben bir beni bulur mu

The Fate of Different Egos

Elif ÖZDEMİR

Two different egos crossing in one street... They are both far and close to each other. On one way, there is a woman shining as the sun rises. On the other side, there is a man filled with the darkness of the night. As soon as they met, they left each other in a blink of an eye. However, their story was like an aged wine which feels like the lasting years of love as it is drunk. After time passed, the nature of ego brought them back together. Every street the woman walks leads to the man, bringing depleted tears. Every park she passes recalls their memories. Neither they save their stories nor they end their relationships. Since their childhood, the man had kept a secret that changes everything from white to black. However, the secret which was his love for her showed itself one day with the statement of the man. The woman said that “This

will be the best thing I have ever done or the worst and, she chose the path of acceptance of his secret which was the climax of their story.

Like every story that starts with goodness, their story comes with stunning days loving each other. Having good times, sweet dreams, countless compliments... They maintained until they face with the reality. The man was the opposite of his lover, keeping everything inside when his lover opened heart to him vividly. How two personality can be together when they are far away from each other?

One day, harsh storms blew and clouds brought rain as well. Soil's scent was felt with the woman's scream. It was the scare of losing the man she loves in. She shouted at him, begging him not to say

goodbye, but the destiny of this story did not permit a beautiful ending. Poisonous farewell made them drunk, they did not turn into sober for some time. Every minute a woman maintained her life without him, the hell opened its door to the ending. Finding exit was impossible without the key of her heart, and the key was in the hands of the man she loved. On the other side, the man was asking questions which he does not even know to find his way. Without her, the darkness was filled with fog that causes him to see nothing, because the woman he fell in love was the light which shows him which way to go. They had to face with the evil face of the story for years which could not pass easily. However, that day came at last. The destiny brought together in the same street where recalls memories buried in their hearts forever. Nevertheless, eyes were looking different each other after years. Regret, hesitation, sadness... Without words, everything seemed from their glance. There were secrets between them, they were not knowing true ones which would

change their destiny. There was nothing to lose anymore but pride. The emotion of pride was the hindrance. Although they tried to escape from each other every time they came across, their egos in themselves already swore to be forever. Their minor farewell could not end their huge love. Every thought, every secret, every lie... Nothing had no power to diminish this love of these egos, because it was the combination of two different egos. They were completing each other due to the fact that an ego requires the opposite ego to exist. Even though every person has a unique ego in the inner world, the unique ego cannot exist without the opposite of the ego. Namely, this was the destiny of this story: ego.

Jane Austen'in Gurur ve Önyargı Romanında Aile ve Toplum

Ünzile ETOĞLU

Jane Austen & Gurur ve Önyargı :

Jane Austen, İngiliz edebiyatında sosyal ilişkileri, aile yapısını ve özellikle kadınların toplumdaki sınırlı özgürlüklerini incelikli bir ironiyle ele alan bir yazardır. 1775'te doğan Austen, kendi döneminde kadınların toplumsal ve ekonomik hayatta geri planda kaldığı bir ortamda büyüdü. Bu nedenle romanlarında, özellikle evlilik, miras hakkı, sınıf farkı ve kadının toplumdaki yeri ön plandadır. Gurur ve Önyargı (1813), Austen'in en ünlü romanlarından biridir ve hem mizahi üslubu hem de keskin toplumsal eleştirisiyle dikkat çeker. Romanın ilk cümlesi bile dönemin evlilik ve zenginlik anlayışını ironik biçimde eleştirir:

“Dünyaca kabul edilmiş bir gerçektir, hali vakti yerinde olan her bekar erkeğin mutlaka bir eşe ihtiyacı vardır.”

Bu cümle, toplumun evliliği aşk yerine ekonomik güvence ve sosyal statü üzerinden değerlendirdiğini ortaya koyar. Bugün bile birçok toplumda evliliğin ekonomik beklentilerle ilişkilendirilmesi, ailelerin gelir durumu veya statü uyumu çerçevesinde eş seçimine müdahale etmesi bu bakış açısının hâlâ sürdüğünü gösterir. Modern ilişkilerde “meslek uyumu”, “aile onayı”, “kariyer eşitliği” gibi kavramlar Austen'in eleştirdiği toplumsal kodların

günümüzdeki versiyonlarıdır.

Austen, roman boyunca Bennet ailesinin kızlarının evlilik yoluyla sosyal güvence arayışını işlerken, bir yandan da sınıf, önyargı, cinsiyet rolleri ve birey-toplum çatışmasını ironik bir üslupla analiz eder. Roman, mizahı yalnızca eğlendirmek için değil, aynı zamanda toplumsal yapıyı incelemek için kullanan bir eserdir.

Romanda Aile Yapısının Genel Görünümü

Aile, romanın hem toplumsal hem ekonomik açıdan merkezinde yer alır. Austen, Bennet ailesinin çatısı altında dönemin orta sınıf aile yapısını ayrıntılı biçimde yansıtır. Bennet ailesi, beş kız çocuktan oluşan, ekonomik olarak kırılgan, miras sistemi nedeniyle erkek varise bağımlı bir ailedir. Ailenin tüm mal varlığı, ailede erkek çocuk olmadığı için Mr. Collins'e geçecektir. Bu durum Bennet kızlarının evlilik baskısını artırır, annenin kızlarını evlendirme konusundaki aşırı endişesini açıklar.

Bu ekonomik hassasiyet günümüzde de farklı şekillerde görülür. Özellikle ekonomik kriz dönemlerinde genç kadın ve erkeklerin aile baskısıyla daha erken veya daha 'güvenceli' evliliklere yönlendirilmesi, Austen'ın dönemini hatırlatan bir durumdur.

Mr. Bennet'in alaycı ve pasif karakteri ile Mrs. Bennet'in telaşlı ve yüzeysel yapısı, aile içerisindeki dengesizliği gösterir. Austen, bu aileyi yalnızca bir karakter topluluğu olarak değil, aynı zamanda toplumun aileye yüklediği rollerin bir aynası olarak kullanır. Darcy'nin Elizabeth'i ilk reddedişindeki sözleri, dönemin aile itibarı ve sosyal statü farklarının ilişkiler üzerindeki etkisini açıkça ortaya koyar:

“Annelerinizin ve küçük kız kardeşlerinizin durumları... Tüm bunlar böyle bir birliktelikte mutlu olmama engel olur.”

Bu ifade, bir bireyin yalnızca kendisiyle değil, ailesiyle birlikte değerlendirildiğini ve evliliğin aileler arası bir ittifak olarak görüldüğünü gösterir. Bugün bile birçok ülkede evliliklerin iki bireyden çok iki aile arasındaki uyuma dayanması, Austen’in eleştirisinin hâlâ geçerli olduğunu göstermektedir. Austen, aile kavramını hem toplumun bir aynası hem de bireyin kaderini belirleyen bir yapı olarak sunar.

Toplumsal Sınıf ve Statü

Roman, İngiltere’nin 19. yüzyıl başındaki sınıf yapısını ayrıntılı ve eleştirel bir gözle resmeder. Toplumsal sınıf, karakterlerin davranışlarını, ilişkilerini ve yaşam seçeneklerini belirleyen merkezi bir faktördür. Darcy gibi aristokrasiye yakın bir sınıftan gelen karakterler, toplumsal üstünlüklerini doğal bir hak olarak görürken, Bingley gibi yeni zenginler daha esnek ve uyumlu bir tavra sahiptir.

Günümüz toplumunda sınıf farkları daha farklı biçimlerde ortaya çıkar; eğitim seviyesi, gelir farkı, şehir-kırsal ayrımı ve sosyal çevre gibi modern sınıf göstergeleri ilişkilerde belirleyici olmaya devam eder. “Statü uyumu” adı altında günümüzde de birçok çift aileler tarafından değerlendirilir.

Elizabeth, sınıf farklarını önemsemeyen güçlü bir bireysellik gösterirken; Lady Catherine de Bourgh gibi karakterler sınıf üstünlüğünü korumak için tehdit edici bir tavır sergiler. Lady Catherine’in Elizabeth’e karşı kullandığı şu söz, sınıf merkezli düşüncenin sertliğini ortaya koyar:

“Pemberley’in gölgeleri böyle mi kirletilecek?”

Bu cümle, Elizabeth’in Darcy’nin sosyal seviyesine uygun olmadığını düşündüğünü ve sınıf farkının “kirlilik” gibi olumsuz bir metaforla sunulduğunu gösterir. Austen, sınıf hiyerarşisinin insanların gerçek karakterlerini gölgelediğini, toplumun yüzeysel değerlendirmelerle ilişkileri belirlediğini ortaya koyar.

Bugün sosyal medyada sıkça görülen “yaşam tarzı kıyaslamaları”, gelir düzeyi üzerinden yapılan eleştiriler veya ilişkilerin ‘güç dengesizliği’ tartışmaları, Austen’in sınıf eleştirisinin modern versiyonlarıdır.

Evlilik ve Toplumsal Beklentiler

Evlilik, romanın hem temasal hem de yapısal merkezidir. Kadınların ekonomik bağımsızlığa sahip olmadığı bir dönemde, evlilik onların tek sosyal ve ekonomik güvencesidir. Bu yüzden evlilik hem romantik hem de pragmatik bir kurum olarak ele alınır. Charlotte Lucas’ın Mr. Collins ile evlenmesi, aşkın değil, güvenliğin tercih edildiği bir evlilik modelidir. Charlotte, evliliği şu sözlerle açıkladığında dönemin gerçekliği ortaya çıkar:

“Ben romantik biri değilim biliyorsun; tek istediğim rahat bir ev.”

Modern toplumda da ekonomik güvence evlilik kararlarını etkileyen önemli bir faktördür. Ev kurma maliyetleri, ekonomik krizler, gençlerin ekonomik bağımsızlığa geç yaşta ulaşması Austen’in ele aldığı pragmatik evlilik anlayışını yeniden gündeme getirmektedir.

Elizabeth ise aşkı ve saygıyı temel alan bir evlilik ideali savunur. Bu tutum dönemin toplumsal normlarına karşı bir başkaldırıdır. Roman boyunca farklı evlilik modelleri gösterilir: mantık evliliği Charlotte ve Collins üzerinden, tutkusuz ama uyumlu bir evlilik Jane ve Bingley üzerinden, başarısız evlilik Mr. ve Mrs. Bennet üzerinden ve aşk ile saygının dengelendiği ideal evlilik Elizabeth ve Darcy aracılığıyla gösterilir. Bugünün ilişkilerinde de aynı çeşitlilik hâkimdir: duygusal uyum, mantık ilişkileri, yüzeysel birliktelikler, sosyal baskıyla yapılan evlilikler—tümü Austen’in sınıflandırmalarının modern karşılıklarıdır.

Austen’in mesajı açıktır: evlilik yalnızca ekonomik bir anlaşma değil, aynı zamanda karakter ve değer uyumunu gerektiren bir birlikteliktir.

Kadınların Toplumdaki Konumu

Kadınların toplumsal rolü, romanın en güçlü eleştiri alanlarından biridir. Austen, kadınların eğitiminin sınırlı olduğunu, miras hakkı olmadığını ve ekonomik özgürlüğe sahip olmadığını göstererek dönemin cinsiyetçi yapısını görünür kılar. Bugün hâlâ dünya genelinde birçok ülkede kadınların eğitim ve ekonomik fırsatlara erişim konusunda benzer yapısal engellerle karşılaşması, Austen'in eleştirisinin ne kadar zamansız olduğunu gösterir. Kadınların “iyi bir eş bulmak” dışında sosyal bir amaçlarının olmaması büyük bir sorundur. Günümüzde kadınların yaşam amacını yalnızca evlilik ve aile ile sınırlayan toplumsal baskılar hâlâ çeşitli biçimlerde devam etmekte; kariyer, eğitim ve bireysel hedefler söz konusu olduğunda kadınların tercihleri çoğu zaman sorgulanmaktadır.

Bingley'in kız kardeşlerinin “iyi yetişmiş kadın” tanımlaması, toplumun kadınlardan ne beklediğini ironik şekilde yansıtır:

“Bir kadın müzik, şarkı söyleme, resim, dans ve modern diller hakkında kapsamlı bilgiye sahip olmalıdır...”

Bu “ideal kadın” portresi, kadının entelektüel değil dekoratif bir figür olarak görülmesini açıklar. Benzer şekilde modern toplumda da kadınların “bakımlı”, “zarif”, “uyumlu” ve “estetik” olması yönündeki beklentiler; sosyal medyada kadınların görünüşleri üzerinden değerlendirilmeleri ve iş hayatında erkeklere göre daha fazla performans baskısı yaşamaları, 19. yüzyılın bu dekoratif kadın algısının yeni biçimlerde sürdüğünü ortaya koyar.

Elizabeth ise bu kalıplara uymayan bir karakterdir: zeki, eleştirel, bağımsız düşünceli ve kendine güvenlidir. Austen, Elizabeth aracılığıyla kadının toplum içinde daha güçlü bir konuma sahip olması gerektiği mesajını verir. Günümüzde de kadınlar akademiden iş dünyasına, sanattan siyasete kadar pek çok alanda Elizabeth Bennet'in temsil ettiği özgür, cesur ve bağımsız kadın figürüyle paralellik gösteren mücadeleler vermektedir. Özellikle

kadınların toplumsal normlara, cinsiyet rollerine ve kalıplaşmış güzellik standartlarına karşı direnişi, Austen'in sunduğu feminist eleştirinin modern yansımalarıdır.

Aile Baskısı ve Bireysel Kararlar

Roman, bireysel kararlar ile aile ve toplum baskısı arasındaki çatışmayı özellikle Elizabeth'in karakter gelişimi üzerinden işler. Mrs. Bennet'in kızlarını evlendirme konusundaki takıntısı, dönemin annelerinin toplumsal koşullardan kaynaklanan bir baskı altında olduğunu gösterir. Elizabeth'in Mr. Collins'in evlilik teklifini reddetmesi, bireysel iradenin toplumsal beklentilere meydan okuması anlamına gelir. Collins'in evlilik teklifinde söylediği şu söz, kadınlardan beklenen pasifliği ve toplumsal kodları açıkça gösterir:

“Kadınların bir erkeği ilk teklifinde reddetmesi yaygındır.”

Elizabeth'in bu kalıbı reddetmesi, Austen'in bireysel özgürlüğü savunan bakış açısını temsil eder. Darcy'nin ikinci teklifini kabul etmesi ise bireysel değerlere duyduğu saygı ve kendi önyargılarını yenmesi sonucunda oluşan olgun bir karardır.

Modern dünyada aile baskısı hâlâ güçlüdür: üniversite tercihlerinden ilişkilere, meslek seçiminden yaşam tarzına kadar ebeveynlerin beklentileri bireylerin kararlarını etkiler. Elizabeth'in bireysel duruşu, günümüz gençlerinin 'kendi hayatlarını kurma' mücadelesiyle benzerlik taşır.

Austen'in Toplumsal Eleştirisi

Austen'in en önemli edebi aracı ironi ve ince mizahıdır. Toplumsal sınıf farkları, kadınların zayıf konumu ve evlilik baskısı doğrudan eleştirilmez;

bunun yerine mizah dolu gözlemlerle sorgulanır. Anlatıcı, karakterlerin davranışlarını hafif bir alayla aktararak toplumun kusurlarını görünür kılar. Bugün de benzer şekilde, toplumsal cinsiyet rolleri, ekonomik eşitsizlikler ve evlilik/ilişki baskıları çoğu zaman açık bir biçimde değil; diziler, sosyal medya içerikleri ve popüler kültür aracılığıyla dolaylı ve ironik biçimlerde tartışılmaktadır; tıpkı Austen’in yaptığı gibi, insanlar mizahı hem bir direnme aracı hem de eleştirel bir ifade biçimi olarak kullanmaktadır.

Mrs. Bennet’in davranışları çoğu zaman komik görünse de aslında dönemin kadınlarının çaresizliğini temsil eder. Bugün de kadınların ekonomik bağımsızlık eksikliği, toplum baskısı veya kariyer ve aile arasında seçim yapmaya zorlanmaları, bu tarihsel çaresizliğin modern versiyonlarını göstermektedir. Mrs. Bennet’in “komik ama trajik” hâli, günümüzün sosyal baskılar nedeniyle kaygı yaşayan ya da geleceğini güvenceye almak için zor seçeneklerle karşı karşıya kalan kadınları düşündürür.

Austen, roman boyunca toplumu hem içerden gözlemler hem de eleştirir, okuyucuyu da bu eleştirinin bir parçası hâline getirir. Bugünün okuru da hâlâ benzer toplumsal sorunlarla yüzleştiği için, Austen’in ironisinin güncelliğini koruması şaşırtıcı değildir; okuyucu, kendini hem 19. yüzyıl İngiltere’sini anlamaya çalışan biri olarak hem de kendi toplumundaki eşitsizlikleri sorgulayan biri olarak metnin içinde bulur.

Sonuç: Aile ve Toplumun Karakterler Üzerindeki Etkisi

Gurur ve Önyargı, bireysel mutluluk ile toplumsal normlar arasındaki gerilimi derinlemesine inceler. Aile, sınıf, cinsiyet rolleri ve evlilik baskıları karakterlerin kararlarını şekillendirirken, Austen bireysel iradenin güçlendirildiği bir sonuç sunar. Günümüzde de genç bireyler, aile beklentileri, kariyer baskıları, ekonomik koşullar ve toplumsal cinsiyet normları arasında benzer bir gerilim yaşamaktadır. Özellikle sosyal medya, toplumun “nasıl biri

olunması gerektiği” yönündeki baskılarını görünmez biçimde artırarak bu çatışmayı modern bir boyuta taşır.

Elizabeth ve Darcy'nin ilişkisi, önyarguların, sınıfsal bariyerlerin ve toplumsal beklentilerin aşılabileceğini gösteren bir örnektir. Bugünün toplumunda da insanlar farklı sosyal çevrelerden gelen bireylerle ilişkiler kurarken aile baskısı, ekonomik eşitsizlikler ve kültürel farklılıklar gibi engellerle karşılaşabilmektedir. Buna rağmen bireylerin empati ve iletişimle bu engelleri aşabilmesi, romanın sunduğu mesajın hâlâ geçerli olduğunu kanıtlar.

Roman, bireyin kendi değerlerini koruyarak toplum içinde var olabileceğini ve gerçek mutluluğun hem içsel hem toplumsal engeller aşıldığında mümkün olduğunu anlatır. Modern dünyada da kişisel mutluluğun, bireyin kendi kimliğini, hedeflerini ve özgürlüklerini savunmasıyla mümkün olabildiği sıkça vurgulanır. İnsanların kariyer seçimlerinden yaşam tarzlarına kadar pek çok konuda toplum baskısına rağmen kendi yolunu çizme çabası, Austen'in mesajıyla güçlü bir paralellik oluşturur.

Sonuç olarak, Austen'in çizdiği bu çatışma, bize hem geçmişte hem bugün şunu hatırlatır: Gerçek dönüşüm, toplumun dayattıklarıyla değil, bireyin kendi sesini duyurma cesaretiyle başlar.

Kaynakça

- Austen, J. (1813). Gurur ve Önyargı (H. Koç, Çev.; Hasan Âli Yücel Klasikleri, XLVI. baskı). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Duckworth, A. (1994). The Improvement of the Estate: A Study of Jane Austen's Novels. Johns Hopkins University Press.
- Kirkham, M. (1983). Jane Austen, Feminism and Fiction. Harvester Press.
- Wiltshire, J. (2001). Recreating Jane Austen. Cambridge University Press.

— *Bölümün Öne Çıkanları*

19 ve 20.yy. İngiliz ve Amerikan Edebiyatında Modernleşen Dünyada Aile İzleğine Bir Bakış

GİRİŞ

Kıvanç ÇALIŞKAN

Modernleşme süreci, insanların sadece ekonomik ve teknolojik olarak değil aynı zamanda sosyal, kültürel ve psikolojik olarak da değişime uğradığı bir süreçtir. Modernleşme öncesinde aile; huzurlu bir sığınak, sarsılmaz bir otoriteye sahip ve yadsınamaz kutsallıkta bir kurumdu. Ancak, Rönesans'ın yanı sıra 1700'lerin sonlarında kendini hissettirmeye başlayan Sanayi Devrimi'nin beraberinde getirdiği kimi yenilikler bu kavramı erozyona uğratmıştır. İnsanların iş yükünü hafiflettiği düşünülerek makineleşmenin iş dünyasında hız kazanması, aslında her insanı birer makine haline getirmeye başlamıştır. İnsanların bu sisteme boyun eğmesi, hayatta kalabilmek için birbirini tekrarlayan günlere uyanmaları, beraberinde monoton bir düzenin içinde anlam arayışına girmelerini kaçınılmaz kılmıştır. Ayrıca, hızla modernleşen dünyada; insanların yabancılaşması, iç çatışmaları ve kimlik arayışları aile kavramını ve otoritesini sarsmıştır. Sanayi Devrimi sonrasında, 19. ve 20. yüzyıllarda bu sorunların görünürlüğü aşamalı olarak artmıştır.

Arka plandaki tüm bu gelişim ve değişim hayatın yansıması olan edebiyatta da kendine yer bulmuştur. Örneğin 19. yüzyıl İngiliz yazarı Charles Dickens Oliver Twist romanında, modernleşmenin ekonomik buhranlara etkisini, aile-toplum ve insan doğasında vurgularken George Eliot Kıyıdağı Değirmen adlı eserinde Viktorya Dönemi'ndeki aile tragedyasında, ailelerin bireyler üzerindeki baskısını dile getirir. 20.yy.a geldiğinde ise Sylvia Plath; şiirlerinde bizlere aile ve ataerkil toplum arasında nasıl baskılandığını; bir birey, dahası bir kadın olarak modernleşen dünyadaki varoluşsal sancılarını gösterir. Yine Amerikan Edebiyatı'nın usta tiyatro yazarı Arthur Miller'in ilk olarak 1949 yılında sahnelenen başarılı tiyatro oyunu Satıcı'nın Ölümü, bireyin kendine, ailesine ve topluma yabancılaşması ve tüketim üzerine kurulu 20. yüzyıl dünyasında, ailenin ekonomik anlamda yetersiz kalması gibi nedenlerle Amerikan rüyasının resmettiği ideal ailenin parçalanışını konu eder. İngiliz edebiyatına dönersek, modernleşme sürecinin hızla anlamsızlık kazanmasıyla birlikte Allan Sillitoe iç hesaplaşmaların ve ataerkil düzenin egemen olduğu aile-birey çatışmalarını bizlere Cumartesi Gecesi ve Pazar Sabahı adlı eseriyle yansıtır. Bu yazıda, Dickens'tan Sillitoe'ya uzanan süreçte modernleşen dünyada aile izleğinin zaman içinde nasıl dönüşüme uğradığı edebî örneklerle incelenecektir.

Sanayi Devrimi'nden sonra kırsaldan kente doğru göç hareketliliğiyle şehir nüfusunda radikal bir artış yaşanmıştır. Popülasyondaki bu hızlı artış, fabrikalardaki üretkenliği artırırken hem bireysel hem de toplumsal yozlaşmanın da zeminini hazırlamaktadır. Dickens Oliver Twist romanında gerçeklikten bir an olsun kopmadan bu yozlaşmaya sosyal hiciv yoluyla ayna tutar. İngiltere'nin kırsalında bir yetimhanede dünyaya gelen Oliver'ı doğar doğmaz yozlaşmış enstitüdeki insanların kirli düşünceleri arasında görürüz. Hem öksüz hem de yetim bir çocuğun aslında, yaşam mücadelesinin ne kadar da çetin olabileceğini vurgular Dickens. Oliver'ın doğduktan sonra yaşama tutunup tutunamayacağı yetimhane çalışanları için oldukça merak uyandıran bir konudur. Bunun temel nedeni, 1834'te çıkan "Yoksullar Yasası Değişikliği" ile yetimhanede dünyaya gelen ve evsiz kimselere maddi desteğin

devlet tarafından sağlanmasına rağmen, Oliver'ın yaşamasının sosyal enstitüdeki yozlaşmış kimseler tarafından maddi bir külfet olarak görülmesidir. Oliver, Dick ve diğer çocukların daha dünyaya geldikleri andan itibaren ağır iş yüküne maruz bırakılmaları, yemek yiyebilmek adına verilen görevleri yapmaları sözde aileleri olarak görülen yetimhane çalışanları tarafından elzem hale getirilmektedir. Oliver'ın yetimhanede başlayan mücadelesi, bacaların is dolu dumanıyla baş etme endişesinden Bay Sowerberry'nin yanına çırak olarak verilmesiyle devam eder ve onun kırsal kesimde yaşadığı zorlukları detaylıca görürüz. Sowerberry ailesinin yanında yaşarken köpeğin artıklarıyla beslenip her türlü alayı bile sindirebilen Oliver, henüz aile olgusunun ne olduğunu bilmediği halde, Noah Claypole tarafından annesine edilen küfür ve hakarete karşı sessiz kalamaz ve ilk kez kavga eder. Bu da Oliver'ın Londra yolculuğunun biletidir aslında. Çaresizce yola koyulan, canı pahasına Londra'ya ulaşan Oliver'ın ilk diyalogu Kurnaz Jack ile olur. Bu karşılaşma Oliver'ı doğrudan Fagin'in çetesine götürür. Fagin'in aile ve barınma maskesi altında çocukları kirli işlerinde kullanması, modernleşmenin aslında toplumu ekonomik ve ahlakî açıdan ne kadar yozlaştırdığının da kanıtı niteliğindedir. Fagin'in çetesindeki diğer çocukların aksine Oliver'ın masumiyeti, onu sahiplenen Bay Brownlow tarafından anlaşılıp evlat edinilmesine sebep olur. Böylece belki de hayatında ilk kez aile sevgisini hisseder. Dickens bu esnada 19.yy.daki yaygın determinist bakış açısını da eleştirir. Nancy karakteri, Bill Sikes tarafından sömürülen, baskılanan ve hatta sonrasında katledilen bir fahişe olmasına rağmen, aslında insan doğasının ne kadar berrak olabileceğini de bize gösterir. Toplum tarafından böyle bir insanın özünde iyilik olabileceği hayal dahi edilemezken, Dickens bizlere Nancy'nin Oliver için nasıl da bir abla hatta bir aile olabildiğini örnekler. Nancy, aralarında kan bağı bile bulunmazken Oliver'a yardım etmesinin bedelini canıyla ödeyecek olmasına rağmen bir abla gibi sahip çıkar ona. Romanın sonlarına doğru ise Oliver'ın gerçek kimliğinin ve ailesinin netliğe kavuşması ile umutlu bir gelecek hayal edebilmesi mümkün olur. Ancak Dickens, Oliver'ın aksine yetimhanedeki onlarca çocuk veya şehirlerde iş gücü olarak sömürülen ve her anlamda istismar edilen ailesiz

çocuklar için hayatın ne yazık ki Oliver'a olduğu kadar adil olamayacağını bir kez daha vurgulamaktadır. Aile izleğindeki bireysel eksiklik modernist algının yarattığı eksikliğin bir yansımasıdır.

1800'lerin ikinci yarısına gelindiğinde Mary Ann Evans, takma adıyla George Eliot, Kıyıdağı Değirmen adlı eseriyle toplumda yankı uyandırır. Romanda, Viktorya toplumundaki ataerkil yapıya sahip ailelerin bireyler üzerindeki baskısı bir aile tragedyası üzerinden ustaca aktarılır. Tulliver ailesinin küçük kızı Maggie çocukluğundan itibaren ağabeyi Tom'a olan koşulsuz sevgisiyle okurun yüreğine dokunur. Öyle bir sevgidir ki bu, kitabın sonunda Maggie'yi Tom için kendisini feda ederken görürüz. Dorlcote Değirmeni, Tulliver ailesi için bir aile mirasıdır. Bu değirmen nesillerdir onların sadece geçim kaynağı değil aynı zamanda kendi varoluşlarının da sembolüdür. Bay Tulliver rasyoneliteden kopup şahsi hırsları ve ödenemeyen borçları yüzünden değirmeni baş düşmanı Bay Wakem'a kaptırmıştır. Tulliver ailesi artık sadece Değirmen'e değil aynı zamanda kendilerini tanımlama fikrine bile kiracıdır. Eliot'ın romanın kalbine yerleştirdiği aile tragedyasının da başlangıcıdır bu. Viktoryan aile yapısında ne olursa olsun erkek çocuk her zaman üstün tutulup kadın ötekileştirilmekteydi. Örneğin, Bay Tulliver Maggie'yi gerçekten sevmesine ve onun entelektüel olarak Tom'dan daha başarılı olabileceği ihtimaline rağmen tüm kaynak yatırımlarını Tom'un üzerine yapması bu durumu örnekler. Fakat Tom, baş düşmanları Bay Wakem'in oğlu Philip'in aksine hiçbir zaman beklentiyi karşılayamayan bir öğrenci olmuştur. Ancak Tom, ailesinin mirasını korumak ve onları onurlandırmak için girişimde bulunduğu işlerin olumlu gitmesi sayesinde Dorlcote Değirmeni'ni aileye geri kazandırır. Ailenin mirası ve benliği korunsa da yaşanan tüm tragedyalar Maggie'nin iç hesaplaşmalarının ve bastırılmış arzularının da habercisi olmaktadır. Ağabeyine olan sonsuz bağlılığı ve toplumun ona dikte ettiği normlar yüzünden Tom'un gölgesinde solup gitmektedir Maggie. Küçük yaşta kuzeni Lucy'nin sarı saçlı oluşundan, geleceğin Viktoryan kadını olarak görülmesi; Maggie'in ötekileştirilmesine ve ikinci plana atılmasına yol açar. Maggie; siyah saçları, isyankâr tavırları, aile ve toplum değerleri açısından

hiçbir zaman kabul görmemektedir. Çünkü toplum için bir tehlikedir bu. George Eliot, romanında kadın kahramanın ailesi tarafından nasıl baskılandığını ve ikincilleştirildiğini ilmek ilmek işlemektedir. Bay Tulliver'ın ölümünden sonra Maggie, Tom'un aksine kadın dayanışması altında en azından annesinden destek görmeyi beklerken Bayan Tulliver'ın da kendisini ikinci plana atıp tüm sevgisini Tom'a vermesi onu büyük bir buhrana sokar. Tom, Maggie'nin Philip ile olan arkadaşlığını öğrenir öğrenmez Maggie'yi kısıtlar ve olası yeni bir görüşme fikrini bile tamamıyla ortadan kaldırır. Eliot bizlere ailenin özellikle kadın bireyler üzerindeki baskısını ve kısıtlamalarını en acı gerçekliğiyle sunmaktadır. Romanın sonlarına doğru Maggie, Stephen ile kaçarak hem ağabeyi Tom hem de Viktorya toplumu tarafından iffetsizlikle suçlanır. Ancak, Eliot romanın sonunda kadın kahramanını sular altında kalma tehlikesinde olan Tom'u kurtarmak için yardımına gönderir. Ağabeyi Tom ile birlikte sular altında kalıp hayattan göçen Maggie artık Viktorya toplumu için bir kahramandır. Eliot için bu, topluma hem bir başkaldırı hem de riyakarlığın kaleme alınma biçimidir. Sonuç olarak George Eliot, Kıyıdaki Değirmen adlı eserinde Viktorya Dönemi'nde aile tragedyasının, yıkımın ve ailenin bireyler üzerindeki baskısının Maggie karakteriyle nasıl özdeşleştirildiğini bütün çıplaklığıyla okura sunmaktadır.

20.yy.'a geldiğimizde Anglo-Amerikan kadın şairi Sylvia Plath'ın yazdıklarını şekillendiren ailesi ile, belki de ailesinin yokluğu ile karşılaşırız. Daha çocukken babasını kaybederek, yazar daha o yaşta büyük bir yıkımla baş başa kalmıştır. Parçalanmış bir ailede büyüyen Plath, bir yandan şiirlerinde babasını suçlarken diğer yandan da ona olan özlemini vurgular. Plath "Babacığım" şiirinde kendini Nazi zulmüne uğramış bir Yahudi metaforuyla özdeşleştirir. "In which I have lived like a foot" (Plath I. 3) dizesinde Plath, tıpkı John Donne'ın "Bir Veda: Yasaklayıcı Yas" şiirindeki pergel metaforuna benzer bir metafor kullanır (Donne II. 26-27). Plath, babasına olan öfkesine rağmen sağ ayağı nereye adım atarsa atsın, ardından sürüklenen sol ayağı kendisine benzetmektedir. Baba figüründen yoksun olsa da ondan kaçması pek mümkün değildir Plath için. Baktığı herkeste onu

görür çünkü baktığı herkes bir Alman'dır onun gözünde (1. 29). Baba figürü Plath'ın gözünde silik bir silüete bürünse de bıraktığı izler çok kalıcı olmuştur onun için. Hatta Ted Hughes ile evlendikten sonra kocasında da babasının izlerini görmüştür. Hem kendi benliğine kavuşması hem de baba figürünün onda gün ışığına çıkardığı travmaları ortadan kaldırmak için satırlarında onu öldürmesi kaçınılmazdır. (1. 76). Ve Plath nihayet şiirin kapanış satırlarına doğru bunu ustalıkla başarmıştır. Bu anlamda şair dizelerinde hem onu öldürmüş hem de sonsuzluğa kapılarını aralamıştır. Fakat hayatı boyunca babasının yokluğunda annesinin onun üzerindeki baskıları ve müdahaleleriyle de mücadele etmek zorunda kalan Plath, "Medusa" şiirinde varoluşsal sancılarını dile getirir. Kendisi de en az kocası kadar hünerli bir şair olsa da şiirleri ne yazık ki kendi canını almadan önceki süre zarfında hak ettiği değeri görememiştir. Plath'ın iki çocuğunu büyütürken yazdığı şiirleri de aslında o değer arayışının bir itiraf çığlığıdır. Sonuç olarak hayatı boyunca kocasında bile babasından izlerle yaşayan, baskılanan ve annesi tarafından daima sorgulanan bir yazardır Sylvia Plath. Özetle, "Babacığım" ve "Medusa" şiirleri yaşadığı tüm iç buhranlarının ve varoluşsal krizlerinin ebedî mirası olarak görülebilir. Bu miras, bireysel yaşam öyküsünün izlerinde aranabileceği gibi temelde toplumsal dinamiklerin de bir yansımadır. Buhran döneminde, modernizmin yarattığı yeni kimlik arayışı Plath'ın duygu evrenini şekillendirmiştir. Daha önce de vurgulandığı gibi, Plath'ın şiirlerinde bolca kullandığı Nazi imgeleri henüz üzerinden çok geçmemiş olan II. Dünya Savaşı felaketinin izlerini taşır. Plath'ın imgeleri onun kişisel dünyasının metaforu iken, Amerikalı tiyatro yazarı Arthur Miller'in hemen savaşın ardından yazıp sahnelediği ünlü oyunu Saticı'nın Ölümü'nde ise savaşın yıkımını metaforlar üzerinden değil de gayet açık görürüz. Sıradan, basit bir hayata sahip aile babası Willey Loman ve ailesi savaşın gözle görülen ve görülemeyen tüm yıkımının altında kalmışlardır. Sarsılan güven, bozulan ekonomi ve asla savaşın öncesindeki hayatlarına ve hayallerine dönme umutlarının kalmayışı onlar için yüzleşmesi güç bir gerçek haline gelir. Eşine karşı dürüst bir adam değildir artık Willey. İki oğlu Amerikan rüyasına kapılmışlardır, aynı babalarının daha önce kapıldığı gibi. Ama şanssızlardır ki içindeki yaşadıkları

dönem hayallerin ve umudun değil, sert gerçeklerin dönemidir. Futbolcu olma hayalleri suya düşen büyük oğlu tüm iş görüşmelerinden eli boş dönerken, küçük oğlu da yine Willey'nin hayalindeki yere bir türlü erişemez. Birbirini avutan aile bireyleri gittikçe daha yalnız, daha içine kapalı ve daha yabancı hatta yalancı konuma düşerler birbirlerine karşı. Böylece Miller Amerikan toplumunda binlercesi benzer trajedileri yaşayan küçük adamlara ve onların ailelerine odaklanır. Hayalleri yitip giden, kendilerine gerçek bir aile hayatı kuramayan ailelere ve onları çarkın bir dişlisi olmanın ötesine geçmekten alıkoyan ekonomik sisteme göndermelerde bulunur.

İngiliz yazar Allan Sillitoe'nun Cumartesi Gecesi ve Pazar Sabahı romanı Arthur Seaton karakterinin aile kavramına bakışı da, modernleşmenin getirdiği bireyselleşme dalgasıyla birlikte gelen köklü bir dönüşümün işaretlerini taşır. Sillitoe'nun anlattığı hikaye Miller'in tasvir ettiği trajedinin birkaç adım ötesi olarak değerlendirilebilir. Arthur geleneksel işçi sınıfı ailesinin disiplinli, beklentilerle çevrili otoriteye boyun eğen kabullenici birey yetiştirme anlayışına karşı içten içe bir başkaldırı hisseder. İçinde bulunduğu sosyal normlar, modernleşmenin getirdiği hız olgusuna direnemez. Onun zihninde kendisi hafta içi, gününün sekiz saatini fabrikada çalışarak geçiren, kalan saatlerde de onu unutmaya çalışan bir adamdır. Cumartesi barlarda içki içen, evli kadınlarla ilişki yaşayan Arthur, pazar günleri iç hesaplaşmalarla baş başadır. Oysa ikamet ettiği aile evindeki ebeveynleri sistemi kabullenmiş ve içinde buldukları hayatı sorgulamayan karakterlerdir. Sosyal etiketlere, iş hayatına ve ekonomik sisteme başkaldıran Arthur bu yönüyle aile kavramına da mesafeli bir tutum içindedir. Nihayetinde yaşadığı evlilik dışı ilişkilerden kurtulmak için evliliği bir mecburiyet olarak algılar. Brenda ve Winnie ile yaşadığı evlilik dışı ilişkiler yüzünden yediği dayak Arthur'u, Doreen'la mecburi bir evliliğe sürükler. Kurduğu düzen bir aile olmaktan öte sistem ile barışmak adına gerçekleştirdiği bir zorunluluğa döner. Allan Sillitoe da diğer örneklerde olduğu gibi yarattığı ayrık ve sisteme karşı kahramanıla modernleşen dünyada aile izleğindeki eriyişi gözler önüne sermektedir.

SONUÇ

İzlekler anlatıcıların sosyal ve ekonomik bellekleri çerçevesinde şekillenir. Bu bağlamda 19 ve 20. yy.da eser vermiş, çalışma boyunca adını zikrettiğimiz sanatçılar özelinde modernleşme toplumun her katmanında büyük değişimler ve dönüşümler yaratmıştır. Teknolojik gelişmelerin zamanı hızlandırıcı gücü pek çok toplumsal kavramın erozyona uğramasına yol açmıştır. Sonuç olarak çalışmada sözünü ettiğimiz anlatıcı ve kahraman figürler içinde yaşadıkları toplumsal dinamiklerin değişimlerine kayıtsız kalmamış, rastgele gibi görünen olay örgüleri esasen modernleşmenin aile izleğine olan tesirinin sonucu olarak öne çıkmıştır. Bütün bu varoluşsal sorgulamalar esasen dönüşen sistemin bir dışavurumudur. Yazarlar toplumdan ayrı düşünülemediği gibi zamanın içinde hem bir özne hem de bir nesne konumunda yaşadıkları kırılmanın sonucu olarak aile kavramının değişen dinamiklerini eserlerinde yansıtmışlardır. İngiliz ve Amerikan edebiyatında sözünü ettiğimiz eserler göstermektedir ki hızla değişen koşullar aileyi bir olgu olmaktan çıkarıp bir aksiyon nesnesine dönüştürmüştür.

Kaynakça

- Dickens, Charles. *Oliver Twist*. Wordsworth Editions, 1992.
- Donne, John. *Collected Poems of John Donne: A Valediction: Forbidding Mourning and 57 Other Songs and Sonnets*. e- artnow, Sept. 2013.
- Eliot, George. *The Mill on the Floss*. Oxford University Press, 2015.
- Miller, Arthur. *Death of a Salesman*. Heinemann, 1994.
- Plath, Sylvia. “Daddy.” Poetry Foundation,
- <https://www.poetryfoundation.org/poems/48999/daddy-56d22aafa45b2>. Accessed 16 Nov. 2025.
- Plath, Sylvia. “Medusa.” AllPoetry,
- <https://allpoetry.com/poem/8498465Medusa-by-Sylvia-Plath>. Accessed 16 Nov. 2025.
- Sillitoe, Alan. *Saturday Night and Sunday Morning*. Grafton Books, 1985.

sizden gelenler

- Kübra SARI ✦ Su Mu Akıyor, Zihnim Mi?
Furkan KILIÇ ✦ Topaç Sendromu: Başkasının
Zamanında Kendi Hayatına
Geç Kalmak
Erdoğan YILDIRIMÇAKAR ✦ Kendini Bulmanın Dayanılmaz
Hafifliği
Selin BULUT ✦ Tick, Tick...Boom!'da Benlik,
Kaygı ve Geç Kalma Korkusu
Zeynep ATEŞ ✦ Gizini Örten
Metehan ADIGÜZEL ✦ DISGUISED INSANITY
Metehan ADIGÜZEL ✦ (Deneme)
Elif ÖZDEMİR ✦ The Secret World of Ego
Zelal Zehra ÖNSAL ✦ (Makale)
Özge CEYHAN ✦ (Makale)

*hepinize
teşekkür ederiz!*

Su Mu Akıyor, Zihnim Mi?

Kübra SARI

Sıcak bir yaz günü, denizde sırtüstü uzanıyorum. Dalgalar vücudumu beşikteki bir bebek gibi nazikçe sallıyor. Kulağımda kulaklık yok, denizi dinliyorum; üstümde bir mayo, denizi hissediyorum. Burnuma o tuzlu koku geliyor, birkaç çocuğun çığirtısı... Andayım. O kadar keyifliyim ki sanki tüm yıl bugünü beklemişim. Öyle keyifliyim ki hiçbir şey düşünmüyorum. Bir kendimi, bir de içinde bulunduğum hazzı biliyorum.

Birinin bir işe kendini kaptırdığında etrafa ufak bir parıltı yaydığını görürsünüz. Yaptığı işle bir olur, tek vücut hâline gelir. Kişinin gözlerinin parlamasıyla beraber vücudunun usulca sallandığı da olur. Biz kendimizi işin ritmine kaptırmışken bedenimiz de bizimle hareket eder. Hazzın bu saf hâli dışarıdan izleyene bile hoş gelir, insanı daha iyisini yapmak için teşvik eder. Yaratım eylemine yaklaşmış ya da katılmış çoğu kişi bahsettiğim şeyi anlayacaktır.

Bu noktada bunun farklı tanımları olmakla birlikte özellikle “akışta olma” (flow) kavramından bahsetmek istiyorum. Akış, insanın becerisiyle elindeki işin zorluk derecesinin birbirine yaklaşmasıyla ortaya çıkar. Tam o eşikte zihnimiz dağılmaz, bedenimiz yorulmaz; nabzımız yaptığımız işle aynı ritimde atar. Kişi akıştayken zamandan ve mekândan bağımsız hareket ediyor gibi görünür. Kendini sorgulamayı da eleştirmeyi de bırakmıştır. Kendimizi unutturuz; ancak bu kaybolmak değil, olduğumuz kişiye biraz daha yaklaşımdır. Bu yüzden akış hâli, potansiyelimizle gerçek anlamda temas ettiğimiz anlardır.

Bugünün dünyasında özellikle 20’li yaşlarında yolunu bulmaya çalışan genç yetişkinler, en az bir kez anksiyete ya da depresyonun eşiğinden geçiyor. Geleceğe yönelik stres de geçmişe duyulan pişmanlık da insanı andan uzaklaştırıyor. Hep bir yerlere yetişmeye çalışırken çoğumuz sanki hayatın yüzeyine tutunarak yaşamaya uğraşıyoruz; sürekli düşünüyor, sürekli hesaplıyor ama çoğu şeye tam olarak temas edemiyoruz. İşte bu yüzden akış bu kadar kıymetli: Gerçekliği yok saymaz, ondan kaçmamıza da yaramaz fakat gerçekliğin içinde nefes alabileceğimiz küçük ama çok değerli pencereler açar. Bazen dakikalarca, bazen saatlerce sürer ama her seferinde bize şimdinin içinde kalmanın nasıl bir his olduğunu hatırlatır.

Yaratan birey yalnızca üretmez, aynı zamanda kendi potansiyeline dokunur. Üstelik akış deneyimi, mükemmel olmayı şart koşmaz. Akış hâlindeyken “Yeterli miyim?” sorusunu sormaz, eylemin kendi içindeki hazzına yer açarız. Üstelik bu hâl, kişinin yeteneklerini sürekli sınırına yakın bölgede tutması nedeniyle gelişimi de destekler. Bunu hayatımızda küçük ama düzenli bir pratik haline getirebilirsek yeniliklere daha açık, kendine daha yakın ve yeteneklerini daha cesur kullanan bireyler hâline gelebiliriz.

Ve belki de akış tam olarak bu bakımdan iyileştiricidir. Hayatın seslerinin ortasında, tıpkı o yaz gününde denizin içinde olduğu gibi, bizi bir süreliğine taşıyan o ritmi yakalamak... Dalgalar bedenimi nasıl nazikçe taşıyorsa, akış da ruhu aynı sakinlikle destekler. Belki de hayatta kalmanın en insani yollarından biri, kendimize bu küçük akış anlarımızı tanıyabilmektir.

Topaç Sendromu: Başkasının Zamanında Kendi Hayatına Geç Kalmak

Furkan KILIÇ

Haftada bir kendime yaptığım o "durma ritüelini" seviyorum; bir parka gidip oturur, sadece insanları izlerim. Bu eylem, zihnimi dinlendirmenin ötesinde, modern hayatın o tuhaf tiyatrosunu izlediğim bir sahneye dönüşmüş durumda. Önümden geçen, bir yerlere yetişmek için adeta kanat çırpın insanları izlerken aklıma hep aynı metafor geliyor: "Topaç Sendromu."

Hepimiz, durursak düşeceğimize inandırıldığımız birer topaç gibiyiz. Sürekli dönmek zorundayız sanıyoruz. Ancak asıl trajedi, başkasının kurduğu bir zaman diliminde koşarken kendi hayatımıza geç kalmamızdır.

Durmaktan ölesiye korkuyoruz; çünkü duraklamak, içimizdeki o büyük boşlukla yüzleşmek demek. O boşluğu hissetmemek için takvimlerimizi, sanki doldurulması gereken bir ceza defteri gibi ağzına kadar dolduruyoruz.

İşin en garip yanı, insanın "boş vakit" diye bir kavrama ihtiyaç duyması. Bu kavramın varlığı bile modern insanın çaresizliğini fısıldıyor: Sanki zaman, içi doldurulması gereken bir kap ve biz onu sürekli eylemle doldurmazsak hayatımız anlamsız sayılacak. Hayatı bir "yapılacaklar listesi"ne indirgemenin en acımasız yolu budur. "Çok meşgulüm" demek, artık bir şikayet değil, "çok önemliyim" demenin bir yolu oldu. Hiçbir şey üretmediğimiz anlarda bile meşgul görünmek, var olma nedenimiz haline geldi. Sanki durmak, bir tür sosyal intihar.

İşte bu savrulmanın merkezinde "zaman" kavramına bakışımızdaki yanılgı yatıyor. Hepimiz kolumuzda aynı saati taşısak da, aslında herkes kendi zamanını yaşar. Zaman mekanik tik taklardan ibaret değil, zihnimizin içinde başlayıp biten öznel bir deneyimdir.

Buradaki can alıcı soru şudur: Zamanı kendi aidiyetimize göre mi

algılıyoruz, yoksa başkalarının aidiyetine göre mi?

Eğer kendinizi sadece plaza kültürüne ait hissediyorsanız, zamanınız "deadline"larla (son teslim tarihleri) bölünmüştür ve ne yaparsanız yapın sürekli geride kalmış hissedersiniz. Eğer ait olduğunuz yer tüketim dünyasıysa, zamanınız moda sezonlarıyla ölçülür ve hep "eski" kalırsınız. Kendi iç ritminiz yavaşlamak, köklenmek isterken; ait olmaya çalıştığınız o dış sistem "daha hızlı" diye bağırdığı için nefes nefese kalıyorsunuz. Kendi zihninizde, kendi aidiyetinizle kurduğunuz zamanı değil; başkalarının kurguladığı zamanı yaşıyorsunuz.

Bu sürekli koşturma hali, aslında kendimizden bir kaçıştır. Yavaşladığımızda hissedeceğimiz o "kendine yabancılaşma" duygusundan kaçmak için dışarıdaki gürültüye sığınıyoruz. Çünkü tutunacak sağlam bir dalımız, bizi biz yapan derin bir aidiyetimiz yok.

Aidiyet bir ağacın kökleri gibidir; seni toprağa bağlar ve fırtınada sabit tutar. Meşguliyet ise rüzgarda savrulan yapraklardır. Kökü olmayan bir ağacın yaprakları ne kadar hareketli olursa olsun, en ufak bir esintide savrulmaya mahkumdur. Aidiyetlerimiz o kadar sığlaştı ki, artık bir markanın müşterisi olmak bile bize sahte bir kimlik veriyor. Tüketim alışkanlıklarımız kişiliğimizin, meşguliyetimiz ise huzurumuzun yerini aldı.

Sonuç olarak sorunumuz yorgunluk değil, yönsüzlük. Nereye gittiğimizi bilmeden, sadece "ileri" diye bağırarak bir sesle koşuyoruz. Oysa motoru çok güçlü ama pusulası kırık bir gemi, okyanusun ortasında sadece daha hızlı kaybolur. Meşguliyet motorumuz, aidiyet ise pusulamızdır.

Çözüm daha hızlı dönmek değil, dönmeyi bırakmaya cesaret etmektir. Başkalarının saatini bir kenara bırakıp kendi zihninizin içindeki zamana kulak vermelisiniz. Sizi hayatta ve ayakta tutacak olan şey, ne kadar hızlı döndüğünüz değil; kendi zamanınıza, kendi değerlerinize ve toprağınıza ne kadar derin kök saldığınızdır.

Kendini Bulmanın Dayanılmaz Hafifliği

Erdinç YILDIRIMÇAKAR

İçimde gezinen duygunun adına, tuttum sevmek ağrısı dedim. Bir afet geldi geçti üzerimizden. Kendimle mi geçmişle mi barış yapmalıyım bilmiyordum. Pusulamı sorarsan sesindi. Sözlerimi usul usul toplayıp sana gelmişim, sabahın yıldızlarını cebime doldurup gelmişim, insan şarkı söylemeden çıkamazmış sabaha; beni sabaha çıkaran şarkıları toplayıp sana gelmişim. Tersinden yürüyorum yolları şimdi. Avcumda keskin bıçaklar gibi artık sonbahar rüzgarları. Gerçeğin soğuk elleri, kalbimin üzerinde gezinerek bana öğrettiklerini tekrarlıyor. Ayrılık burcundayım, kaybolan benliğimi arıyorum.

İnsan yolunu ne zaman bulur, ya da bulabilir mi? Bazen inandığımız şeylere dönüşürüz. İnanmak kendi içimizle bağ kurmanızı sağlarken öteki yandan kendimizden uzaklaşmamıza sebep olabilir. Kendimi gurbette hissettiğimde No Land müzik grubu bana iyi gelir. Pusulası Kaybolmuş adlı albümleri bu duyguyu en iyi şekilde ifade eden eserlerden biridir. Hepimiz kendimizi yersiz, yönsüz bulmaz mıyız bazı süreçlerde? Hayat bir bekleyişten başka neye dönüşür ki o zamanlarda? Oysa bir kurtarıcı beklemek yapacağımız ilk hata olur. Bu noktada Pink Floyd "Time" şarkısında bu bekleyişi eleştirir ve " And then one day you find ten years have got behind you / No one told you when to run, you missed the starting gun " der. Burada olduğu gibi gerçeklerin bahanesi olmaz, gerçek gerçektir. Zamanın geçiyor oluşu da acı bir gerçektir. İnsanın zaman karşısında tek pusulası kendi benliğinden başka bir şey değildir. Savrulmak, pusulasını kaybetmek, kendine sahip çıkamamak, sorumluluk almamak bahanelere sığınmak seçilebilecek en kolay yoldur.

*"Varmadan geriye
Darılmadan afete..."*

Yaşanması gereken yaşanacak, ayrılığın acı yolu yürünüp bitirilecektir. Çünkü insanın ayrılığı kabul edip benliğini inşa etmeye devam etmesi gerekir. Gerçekten değişmediği veya farklı bir adım atmadığında kendi sınırlarının dışına nasıl çıkabilir insan? Ölümü düşünmeden hayatın değerini nasıl anlayabilir? Ayrılığın yıkımı olmadan benliğini nasıl tekrardan inşa edebilir?

Yeniden başlamak öyle bir duygu ki hem yeni hem eskiyi içinde barındırır. Yeni olması ilkinde benzemeyişindedir, çünkü artık tecrübe vardır. Eski olması da her yapıldığında bir öncekini hatırlatması ve benliğin değişimini yansıtır. İnsan yeniden sevmeye başlayabilir mi, kendini, bir insanı, acılarını, hatalarını... Dağılmak daha güçlü bir şekilde bir araya gelmenin eşliğidir belki de. Kendi pusulanı eline alıp değer vermeye kendinden başlamaktır. Sonuç olarak kalbini açmak kendini aşmaktır ve acı çekmeyi baştan kabul etmektir. Kendinin ötesinde bir başkasına dokunmak, kendini yeniden tanımanın bir yoludur. Ancak bu bağ bireye kendi benliğini unutturmamalıdır. İnsan Tanrısını/Pusulasını kendi içinde aramalıdır. "Yaşamak, seni seviyorum demenin başka türlü" der Ahmet Erhan. Bir insan ancak var olarak başkasını sevebilir. Gerçek sevginin ilk şartı budur.

Tick, Tick...Boom!’da Benlik, Kaygı ve Geç Kalma Korkusu

Selin BULUT

“Son zamanlarda nereye gidersem gideyim bir ses duyuyorum; tik, tik, tik... Dandik bir filmdeki saatli bomba gibi. Fünye çekilmiş. Saniyeler geri sayımda. Alev giderek yakınlaşıyor, ta ki bir anda... BOOM.” Filmin açılış sahnesinde duyulan bu sözler, *Tick, Tick... Boom!*’un merkezinde yer alan temel kaygıyı ortaya koyar: Zaman tükeniyor mu? Filme göre cevabı evettir. Zaman, insanın kontrolü dışında gerçekleşir; onun akışını durdurmak ya da yönlendirmek mümkün değildir. Ancak zaman karşısında kontrol edebileceğimiz tek şey, onun hayatımızı ve benliğimizi nasıl şekillendirdiğidir. *Tick, tick...Boom!*, mücadele eden sanatçı figürü üzerinden bu kaygıyı görünür kılar, daha açık bir ifadeyle, hayatın kendisini ve bireyin bu hayat içindeki varoluş mücadelesini ele alır.

Film, sekiz yıldır bir müzikal yazmakla uğraşan ve otuz yaşına sayılı günler kalan Jonathan Larson’ı konu alır. Sevgilisiyle New York’ta yaşayan ve güçlü bir arkadaş çevresine sahip olan Jonathan’ın hayatı dışardan bakıldığında düzenli ve umut verici gibi görülse de Jonathan’ın gözünde işler hiç de öyle değildir. Yazdığı müzikal neredeyse tamamlanmıştır; fakat eksik kalan tek bir şarkı, Jonathan’ın gözünde sekiz yıllık emeğin kaderini belirleyecek kadar önemlidir. Bu şarkıyı tamamlayamadığı sürece yazdığı hiçbir şey ona yeterli ya da “mükemmel” gelmeyecek; kendisine koyduğu yüksek standartlar, onu felç eden bir baskıya dönüşecektir.

Bu baskının temelinde Jonathan'ın benlik algısı yatar. Kendisini bir bireyden çok, başarılı olmak zorunda olan bir oyun yazarı olarak tanımlar. Sanatsal üretimi durduğunda, benliği de sarsılmaya başlar. Yazamadıkça gerilim artar; gerilim arttıkça arka plandan gelen o ses daha da belirginleşir: tik, tik, tik... Zamanla bu ses Jonathan'ın zihninde hiç susmayan bir monoloğa dönüşür. Ayrıca bu ses geçen zamanı işitsel bir motif olarak sunmanın yanı sıra, kaçırıldığına inanılan fırsatları ve hayata geç kalma korkusunu da temsil eder. Bu noktada otuz yaş eşiği, film boyunca yalnızca biyolojik bir sınır değil, toplumsal ve psikolojik bir eşik olarak da sunulur. Özellikle filmin “30/90” şarkısında belirtildiği gibi, yaş ilerledikçe zaman hızlanır; yapılması gerekenler artar, yetişmek giderek zorlaşır ve birey bu hız karşısında kendini giderek daha da yetersiz hisseder.

Film aynı zamanda bireyin kendi hedeflerine saplantılı bir biçimde odaklanmasının çevresindeki insanları nasıl etkilediğini de gözler önüne serer. Jonathan, hayallerine ulaşma arzusu uğruna ilişkilerini istemsiz bir şekilde ikinci plana atar; sevgi ve dostluk, başarı baskısının gölgesinde giderek görünmez hale gelir. Bu durum, benliğin yalnızca bireysel hedefler ve başarı beklentileri üzerine kurulmasının, bireyi ne kadar savunmasız bir konuma sürüklediğini ortaya koyar. Sonuç olarak, *Tick, Tick... Boom!*, kişinin zamanı yakalamaya çalışırken aslında hayatın kendisini kaçırma ihtimalini ve zamanın değil ona yüklenen anlamın insanı nasıl tükettiğini ortaya koyar. Bu yönüyle film, yalnızca bir sanatçının değil, zamana yetişemediğini hisseden herkesin hikayesini anlatır.

Gizini Örten

Zeynep ATEŞ

Kristal kubbe,
Kırılan saçaklarını,
Ve bahsini,
Perçemleriyle örter.

Titrek kolonları,
Ve sallanan kubbesine,
İrfan eylesmiş.
Gizinde ve sonsuza kadar.

Cam parçaları,
Kırıkları ve dökülmüş sırlarını,
Kanla boyayan maviliği,
Bir beni kabul etmez.

DISGUISED INSANITY

Metehan ADIGÜZEL

Your mind ist in a cage,
Hypnotized in every page.
Cage is the endless space.
Recklessly, causes damage.

Your heart ist cold as ice.
Ignorant, never pays price.
Decietful, with it's balance.
You destroy flavour with spice.

Your mouth ist a fugitive.
Like a chameleon, deceptive.
Paints other's ears, creative.
Only for worthless wealth, its active.

Only when your mind ist a escapee,
Only when your heart pays the fee,
Only when your mouth gives the key,
Only then you see, freely, the reality.

Now go, kill the scarecrow,
Spread new branches and grow.

Metehan ADIGÜZEL

We are who we are, they say, yet no matter how hard people deny it, we are only dusts of personalities created by consciously or unconsciously by ourselves. But the blueprints for the construction of this "architecture" comes from the "norms" created by the society in which we live.

The real problem here is, however, some people are okay with this. They live like robots, coding themselves, every single action that they do, every single reaction they show, even their emotions. So, because of the particular reasons that I've listed and more, what we call "Selfhood" is getting lost day by day. What must be unique to each person. We are not who we are, we are just copies of each other.

Becoming some pre-created person has become so common that the other option becoming self aware, expressing what we feel, what we want to say, just became the unknown. That's what people are afraid of, the judgement, as it has too become a "norm" for pretty much all societies. But what they don't know is that it's pretty much nothing for those who actually achieved it.

Even though some people don't choose it and grow up that way, some have psychological diseases that prevent them to do so, we all will have a moment in our lives that will change our perspective completely upside down. It might be reading this, or it might be some emotional earthquake etc. Things, will put us in a moral dilemma in which we are against to the clash between self respect and living as robots.

When people choose self respect they are stepping into the reality where they become completely aware of themselves, what they are going to do, what to they expect from life and themselves. It is basically the first step for the true success, in every single aspect of life; mental, financial, social, moral...

Human brain is so clear and powerful, yet there is only small amount of people who can see the good side, how they can use their brains for their own good. As much as it psychological disorders effects us physically, in a bad way, with the right command from the same brain directly to itself can change whole personality with time.

Neuroscience has proved that when you even say what you are going to do, who you're going to be in life, your brain starts to create new pathways to do that unconsciously. And over and over again when people do this, it is seen that they become so fulfilled with themselves, so even if you are not motivated, even if you are not with the belief, think deeply about your passions, think if you are satisfied with who you are, and who you actually want to be, when you do it over and over again, eventually, you will be your own architect, you will know truly what “selfhood” means.

The Secret World of Ego

Elif ÖZDEMİR

Coming together as enemies in a path confronting feelings, love and hate start to get used to being in their lives to exist. They have confronted each other since they met because of the nature of people. When love heals all wounds which were opened by hate, hate tries to turn goodness into badness by giving people wicked feelings. If so, is this the process of ego that sustains life?

By the time clouds exhibit their emotions by raining, sun rises with shining stunningly. While laughing loudly, crying in a moment comes with its opposite due to the law of survival. Likewise, one can drown in an ocean filled with wicked emotions while waiting for someone's help favourly. Both sides confront with their opposite, like white and black, but people are the ones who feel compelled to have to chose one way and go. However, people cannot chose only one side which lasts ending of their life ,because real ego means covering all against paths and bring them together to make life meaningful. For survival and the maintenance of life truly, someone is to accept the reality of having ego in the inner world where everything is getting complex.

herefore, acceptance is the start point of this process. With recognition of the reality, people start to understand what happen around. Opposite situations go against each other by bringing various emotions. When happiness makes flowers bloom and brings spring, sadness comes with raining and makes flowers wet and ill. When ambition fights for winning the race of success, laziness walks around without doing anything to hinder ambition. When obsession pressures aged feelings filled with left tears, nonchalance leaves everything behind and keeps going on. Losing in a maze of complicated feelings meet with finding a true way to go at last because finding a way necessities losing first. Due to the law of ego, there is not only one specific emotion at the ego's core. Every feeling requires the opposite feeling to exist. This is what makes ego a genuine phenemenon.

Every story has both good and bad characters, bad ones show their behaviours first by thinking that they will be the winners in the end but the nature of ego changes everything untill the end. Good ones come and create the atmosphere of opposite. bad ones have to face with them to win the race. On the other hand, the opposite may happen because of the nature of race . However, there is always only one winner: ego.

Abstract

In this article, it was examined that the alienation of the Monster in the novel *Frankenstein; or, The Modern Prometheus*, was due to his physical appearance, and the catastrophe and negative outcomes that it accounts for. The physical appearance of the Monster ruins his life no matter how much he tries to be well tempered and improve himself in terms of self-development. Even though the Monster has a pure heart, because of his ugly appearance, being brutally judged, insulted, and beaten by people came to the boil for him to bear all of them. These led him want revenge on the people, especially on his creator. In her novel, Mary Shelley has successfully emphasized the importance of being judged by physical appearance for centuries and how it has created the prejudice of people against each other through the Monster.

Keywords: Physical Appearance, Alienation, the Monster

Introduction

The popular gothic fiction novel *Frankenstein; or, The Modern Prometheus* which is composed of twenty four chapters was written by the English feminist author Mary Shelley both in England and Switzerland between the years 1816-1817. “Frankenstein is based on Shelley’s vision of the society and interrelation between the people which she tried to express it throughout the novel with the Monster’s ugliness” (Isolation and Loneliness). In the book, normally the protagonist[1] is Victor Frankenstein while the antagonist[2] is the Monster but it changes depending on one’s

[1] Protagonist: the leading character or one of the major characters in a play, film, novel, etc.

[2] Antagonist: a person who actively opposes or is hostile to someone or something; an adversary.

perspective, which creates the “Frankenstein Paradox[3]”. At the beginning of the novel, Victor Frankenstein who is interested in Natural philosophy tries to create a human being for years and finally he achieves, but he is not pleased with the result. This is the reaction of the Frankenstein when the Monster opens his eyes: “How can I describe my emotions at this catastrophe, or how delineate the wretch whom with such infinite pains and care I had endeavoured to form? His limbs were in proportion, and I selected his features as beautiful. Beautiful! Great God!” (55). Because of the Monster’s ugliness, Victor rejects him and leaves him all alone. Not only Victor but also the other people ostracize the Monster because of his physical appearance. Eventually, being a leper triggers the Monster to do evil things, even if he is a good and kind person in reality. The judgement on the Monster by people based on his physical appearance, and how it affects him are the prominent themes of the novel.

Outcomes of the Monster’s Avoidable Ugliness

The physical appearance of the Monster is the biggest obstacle which ruins his life no matter how much he tries to be well tempered and improve himself in terms of self-development. Imagine being judged by your physical appearance throughout your life by everyone, including your creator, and alienated because of that. This situation is what the Monster lives in his entire life. His painful story begins when Victor Frankenstein judges him for outward appearance and he does not take responsibility for him. Frankenstein considers that the physical appearance of the Monster is too ugly to bear, and he describes the Monster’s ugliness as “Oh! No mortal could support the horror of that countenance. A mummy again endued with animation could not be so hideous as that wretch. I had gazed on him

[3]Paradox: a device used to force the reader to consider a statement or idea more deeply or critically than at face value.

while unfinished; he was ugly then, but when those muscles and joints were rendered capable of motion, it became a thing such as even Dante could not have conceived” (56). Victor’s disappointment can be understood with Bayo’s these words: “As he sees his creature, he is deeply disappointed by its ugly appearance and can hardly believe it to be the results of months of hard labour and arduous dedication” (Isolation and Loneliness). In addition, the Monster ostracized not only by his creator but also by the people. For instance, De Lacey family is one of the most prevalent examples of it whom the Monster sees them as his protectors. When De Lacey was alone in the cottage near the Monster’s hovel, he went to the blind man “De Lacey” in order to impress him as he cannot judge him by his physical appearance, but things does not turn out as he expected. When the other residents; old man’s children Felix, Agatha and Safie came back, they horrified the appearance of the monster. Agatha fainted, Safie rushed out of the cottage, and instead of taking a moment to think, Felix tore the Monster from his father and struck him violently with a stick. In short, “they saw the creature’s horrid appearance and even though the creature as doing no harm they assumed anything with looks like the creature would not be up to anything good” (Murray). Another example of the people’s judgement of the Monster based on his physical appearance is that the Monster helps a little girl in need and in return, a man who knows the little girl wounds the Monster judging by his horrifying appearance. The reaction of the Monster towards this event is that “This was then the reward of my benevolence! I had saved a human being from destruction, and as a recompense I now writhed under the miserable pain of a wound which shattered the flesh and bone” (136). In conclusion, The Monster’s physical appearance deprives him of the life which he anticipates.

Even though the Monster has a pure heart, just because of his ugly appearance, being brutally judged, insulted, and beaten by people came to the boil for him to bear all of them. These led him want revenge on the people, especially on his creator. The Monster

describes how he used to be and what made him a fiend with these words: “I was benevolent and good; misery made me a fiend” (96). He experiences unfortunate events which bring about his alienation due to his physical appearance no matter how nice his attitudes are. For example, one morning, because he was starving, he was looking for a place to find something to eat. When he finally found a small hut, he entered but the old man in the hut scared of his appearance and ran across the fields. This was the first time he experienced alienation due to his scary appearance. On the same day, he ran out a village and entered a hovel, as soon as he entered, he confronted a total chaos. When he appeared at the door of the hovel, the children screamed, one woman fainted, some people fled, and some of them attacked him with various weapons. As stated by Campos: “This is an incredibly strong reaction to someone based solely off of their looks, even if there is a kind of inhumane quality about them” (Physical Appearance). After that incident, even if he found the hovel’s appearance pleasing, he dared not enter it again. The case that hurts the Monster deeply is the De Lacey family. The Monster loves this family a lot, and he even sees them as his protectors. He avoids interacting with them in the first place due to his unfortunate experiences. When he finally does, it results in failure, just like the previous ones. This event affects the Monster so deeply that the Monster’s view of life, his benevolent feelings and attitudes towards people completely changes. The Monster explains his malevolent feelings resulted from the disappointment towards De Lacey family to Victor with these words: “There was none among the myriads of men that existed who would pity or assist me; and should I feel kindness towards my enemies? No; from that moment I declared ever-lasting war against the species, and more than all, against him who had formed me and sent me forth to this insupportable misery” (131). As seen in the examples, the events experienced by the monster drags him into a depression and causes him to collapse psychologically and want to take revenge. To take revenge from Victor, the Monster murders Victor’s loved ones, including his little brother, his close friend, and his wife. As specified by Black: “These murders, he thinks, have completed his fall from goodness to

wickedness” (We Shall Be Monsters). In brief, even though the beast had not actually harmed anyone, bad events which he went through just because of his physical appearance forced him to do things he did not really enjoy doing.

Conclusion

To summarize, the importance of physical appearance of the Monster and how it changed his whole personality are discussed in the novel, *Frankenstein*; or, *The Modern Prometheus*, by Mary Shelley. At first, the Monster is innocent, kind, thoughtful and lively; however, no matter how good qualities he has, he is exposed to discrimination by people, including his own creator, due to his physical appearance. As a consequence of this, the Monster changes his character deliberately in a negative way so as to take revenge from Frankenstein and human race. That is to say, this situation affected him psychologically in a bad way, and it caused him to lose his goodwill. In conclusion, in her novel, Mary Shelley has successfully emphasized the importance of being judged by physical appearance for centuries, and how it has created the prejudice of people against each other through the Monster.

WORK-CITED

- Bayo, Melanio, 2016, Isolation in “Frankenstein” by Mary Shelley. The perception of being isolated and its dependence to endogenous and exogenous causes, Munich, GRIN Verlag.
- <https://www.grin.com/document/412546>
- Black, Jeff J.S. “We Shall be Monsters”: Frankenstein and the Ugliness of Enlightenment. Annapolis, Maryland. February 23, 2018.
- https://www.academia.edu/36067732/_We_Shall_Be_Monsters_Frankenstein_and_the_Ugliness_of_Enlightenment
- Campos, Cara. What is the Significance of Physical Appearance in Frankenstein?
- October 2, 2014. <https://blogs.baylor.edu/britlit/2014/10/02/what-is-the-significance-of-physical-appearance-in-frankenstein/>
- “Isolation and Loneliness in Shelley’s “Frankenstein”.” StudyCorgi, 8 Oct. 2021.
- <https://studycorgi.com/isolation-and-loneliness-in-shelleys-frankenstein/>
- Murray, Shania. 2014, *The Creature in Frankenstein* by Mary Shelley.
- <https://the-creature.weebly.com/citation.html>
- Shelley, Mary. *Frankenstein or, the Modern Prometheus*. Clays Ltd, St Ives plc. Penguin Books, 1994.

Abstract

In this paper, the loneliness of the Monster and Victor Frankenstein, and evil events which happened because of it in the novel, *Frankenstein; or, The Modern Prometheus*, by Mary Shelley are argued. The loneliness of the Monster is the most fundamental point of the novel. The biggest guilty of this alienation is Victor Frankenstein because he is the father of the monster, that is to say, “creator”. Nevertheless, Victor never takes responsibility, and he never guides the Monster. The depressed spirit which the Monster has experienced due to this situation causes “catharsis” and negative outcomes. The loneliness of Victor Frankenstein is the second most prominent part of the novel. The Monster murders everyone who Frankenstein loves from his family members to his best friend he loves more than himself: William, Justine, Henry and Elizabeth. As a consequence of this, he accounts for Frankenstein’s loneliness. Mary Shelley displays that “loneliness” is very dangerous, and the negative outcomes and emotional outburst which are the result of the feeling are narrated through the characters, Victor Frankenstein and the Monster, in the novel.

Keywords: Loneliness, the Monster, Victor Frankenstein

Introduction

Frankenstein; or, The Modern Prometheus is a gothic and science fiction novel. It was written by Mary Shelley both in Switzerland and in London between 1816-1817 years. It is composed of twenty four chapters. *Frankenstein*, which is the common name of novel, is the name of the scientist who created the monster. *Modern Prometheus*, that is the second, and less known name of the novel, comes from the mythological character Prometheus “prophet god”. While Victor Frankenstein is the protagonist[1] in the novel, the

[1] Protagonist: the leading character or one of the major characters in a play, film, novel, etc.

monster is antagonist[2]. At the beginning of the novel, Mr. Frankenstein creates a monster; however, he does not accept the monster. Therefore, the Monster is alone. As a result of this, an opposition which is related to the general of the novel between Victor Frankenstein and the Monster begins. The disagreement brings about a great deal of deplorable events such as death. After the events reach the climax[3], they are concluded with the revenge of the Monster. At the end of the novel, Mr. Frankenstein experiences the same loneliness as the Monster. What does loneliness mean in Frankenstein? In the book, “The theme of loneliness was the central one not only in the novel but in the life of the author. Mary Shelley contributed to her work all the efforts, feelings, and emotions; she managed to transfer her family life episodes and sufferings in the story underlining the pain of abandonment” (Isolation and Loneliness). Furthermore, as notes Anthony Badalamenti in his article Why did Mary Shelley Write Frankenstein: “She was also the product of her own past, suffering three successive losses in her early life that reveal why themes of being alone and abandoned run through the novel” (431). In Frankenstein or Modern Prometheus, Mary Shelley writes that: “Satan had his companions, fellow devils, to admire and encourage him, but I am solitary and abhorred”. The Frankenstein novel presents characters who have been accustomed to living in solitude all their lives. The loneliness of the Monster and Victor Frankenstein is the most primary element which generates the emotional outburst and negative outcomes in the book.

[2] Antagonist: a person who actively opposes or is hostile to someone or something; an adversary.

[3] Climax: the highest point of tension in a storyline, often depicted by a confrontation between the protagonist and antagonist.

The Inevitable Loneliness in *Frankenstein; or, the Modern Prometheus*

The loneliness of the Monster is the most fundamental point of the novel. The writer, Mary Shelley, begins to emphasize the loneliness of the Monster in the middle of the book. Why is the Monster lonely or isolated? The biggest guilty of this alienation is Victor Frankenstein because he is the father of the monster, that is to say, “creator”. Nevertheless, Victor never took responsibility, and he never guided the Monster. The depressed spirit which the Monster has experienced due to this situation caused “catharsis” [4] and negative outcomes. Namely, he took revenge from Victor Frankenstein with his feeling of disapproval. The monster expressed his emotions that “But where were my friends and relations? No father had watched my infant days, no mother had blessed me with smiles and caresses; or if they had, all my past life was now a blot, a blind vacancy in which I distinguished nothing, From my earliest remembrance I had been as I then was in height and proportion. I had never yet seen a being resembling me or who claimed any intercourse with me. What was I?” (116-117). For example, “De Lacey family” presents family relationship as a central human life. “Felix, Agatha and the old man, De Lacey” show that family life is absolutely essential; also, the bond and cooperation is valuable for all people. The monster explained his longing for family and friendship revolve around the family that “The gentle words of Agatha and the animated smiles of the charming Arabian were not for me. The mild exhortations of the old man the lively conversation of the loved Felix were not for me, Miserable, unhappy wretch!” (115-116). The Monster read some books so that he could improve himself such as *Paradise Lost*, *Lives*, and *the Sorrows of Young Werther*. The most effective one in these books for the Monster is *Paradise Lost*. After reading *Paradise Lost*, the Monster thought that “The creation of the ‘monster’ can be compared with the image of Eve who was

⁴ Catharsis: the purification or purgation of the emotions (especially pity and fear) primarily through art. .

aware of the consequences of her actions as well as Victor did. Knowledge of the dangerous events that resulted from the committed actions was underlined in the description of both characters, Eve and Victor. They were the creator of their fate and of those who surrounded them suffering the consequences” (Davidson, 2007). The Monster required that Frankenstein make a new monster so that the Monster would not be lonely anymore and have a friend. “You must create a female for me with whom I can live in the interchange of those sympathies necessary for my being. This you alone can do, and I demand it of you as a right which you must not refuse to concede” (140). However, Frankenstein never accepted his offer, and he said that “I do refuse it,” I replied: ‘and no torture shall ever extort a consent from me. You may render me the most miserable of men, but you shall never make me base in my eyes. Shall I create another like yourself, whose joint wickedness might desolate the world? Begone! I have answered you; you may torture me, but I will never consent” (140). Thus, the Monster had a big ambition, and he decided to be enemy of Frankenstein. As a result of this, several of negative outcomes are happened by the Monster. For instance, he killed Victor’s brother “William”, Victor’s close friend “Henry Clerval” and Victor’s wife whom the monster murdered on his wedding day “Elizabeth”. The Monster threatened Victor, saying: “I will be with you on your wedding-night” (163). The circumstance demonstrates that “loneliness” can make a person or a monster to do unpredictable or irreversible fatal mistakes. In fact, the Monster is well-tempered, but he has the faults because of ambition that arises his loneliness. In conclusion, “loneliness” is like a deep pit which the Monster cannot get out of no matter how much he tries.

The loneliness of Victor Frankenstein is the second most prominent part of the novel. What is the cause behind him being alone? The reason for loneliness of him is not only the Monster but also himself at the same time. Elisabeth Cook questions this in her article: “Why he chooses to isolate himself and to allow the destruction to continue” (What’s Wrong with Victor?). To begin with,

aware of the consequences of her actions as well as Victor did. Knowledge of the dangerous events that resulted from the committed actions was underlined in the description of both characters, Eve and Victor. They were the creator of their fate and of those who surrounded them suffering the consequences” (Davidson, 2007). The Monster required that Frankenstein make a new monster so that the Monster would not be lonely anymore and have a friend. “You must create a female for me with whom I can live in the interchange of those sympathies necessary for my being. This you alone can do, and I demand it of you as a right which you must not refuse to concede” (140). However, Frankenstein never accepted his offer, and he said that “I do refuse it,” I replied: ‘and no torture shall ever extort a consent from me. You may render me the most miserable of men, but you shall never make me base in my eyes. Shall I create another like yourself, whose joint wickedness might desolate the world? Begone! I have answered you; you may torture me, but I will never consent” (140). Thus, the Monster had a big ambition, and he decided to be enemy of Frankenstein. As a result of this, several of negative outcomes are happened by the Monster. For instance, he killed Victor’s brother “William”, Victor’s close friend “Henry Clerval” and Victor’s wife whom the monster murdered on his wedding day “Elizabeth”. The Monster threatened Victor, saying: “I will be with you on your wedding-night” (163). The circumstance demonstrates that “loneliness” can make a person or a monster to do unpredictable or irreversible fatal mistakes. In fact, the Monster is well-tempered, but he has the faults because of ambition that arises his loneliness. In conclusion, “loneliness” is like a deep pit which the Monster cannot get out of no matter how much he tries.

The loneliness of Victor Frankenstein is the second most prominent part of the novel. What is the cause behind him being alone? The reason for loneliness of him is not only the Monster but also himself at the same time. Elisabeth Cook questions this in her article: “Why he chooses to isolate himself and to allow the destruction to continue” (What’s Wrong with Victor?). To begin with,

Frankenstein does not want the Monster since his creature is quite ugly. Brännström stated in his article that the Creator's own 'father' rejects it even though he has made it. (Analysis of the theme of Alienation, 11). Therefore, the creature begins to look for different people in order to have a family or friend, but when he is separated by other people, and his desire to have a wife is refused by Frankenstein, so he is lonely. Thus, the Monster murdered everyone who Frankenstein loves from his family members to his best friend he loves more than himself: William, Justine, Henry, and Elizabeth. As a consequence of this, he accounts for Frankenstein's loneliness. Frankenstein states his love for them: "What agonizing fondness did I feel for them!" (198). The Monster killed Frankenstein's brother, William, first. Frankenstein felt like a dead, and he said "William, dear angel! This is thy funeral, this thy dirge!" (73). Then, his cousin, Justine, was blamed for the death of William even though the real murderer was the Monster; hence, she was sick because of her sadness and she died. Frankenstein lost another one from his family members. Nevertheless, the Monster did not stop whatever happens, he continued to slay Frankenstein's relatives. The next victim for him was Frankenstein's close friend, Henry Clerval. The Monster knew that hurting Henry would damage Victor more than any other since Victor loved Henry more than he loved himself, so when the Monster took Henry's life, it caused Victor's downfall. Victor described the damage that it caused him with these words: "Have my murderous machinations deprived you also, my dearest Henry, of life? Two I have already destroyed; other victims await their destiny; but you, Clerval, my friend, my benefactor" (171). The final blow that brought his loneliness to its climax was Elizabeth's death. When Frankenstein saw that his wife died, he was mad and said: "I fell at last in a state of utter exhaustion, a film covered my eyes, and my skin was parched with the heat of fever" (190). Frankenstein considered that he was responsible for all of the deaths in his life; thus, he isolated himself which caused his loneliness. "... Solitude was my only consolation- deep, dark, deathlike solitude" (86). All in all, the loneliness that Frankenstein gave rise to the Monster caused his own loneliness at the same time as the creature took revenge on him.

Conclusion

All in all, the loneliness of the Monster and Victor Frankenstein is highlighted in *Frankenstein; or, The Modern Prometheus* which is one of the most famous works of Mary Shelley. The Monster who is the antagonist in the novel is never loved by his creator, Victor Frankenstein, and he is isolated by people. That is why, this circumstance drags him into the hell of loneliness. On the other hand, Victor Frankenstein, who is the protagonist in the book brings about his own loneliness because he made a huge mistake by not wanting the Monster. As a result of this, the Monster murdered everyone around Victor, and he left Frankenstein alone, just like himself; thereby, when Frankenstein lost his relatives due to the Monster, he caught disease and died as he could not bear their absence. This catastrophe which he experienced is the straw that breaks the donkey's back, and it took his life out of his hands. In fact, Frankenstein's unmerciful attitude towards the Monster is resulted of both his own death, and the Monster's death emotionally and physically. Mary Shelley displays that "loneliness" is very dangerous, and the negative outcomes and emotional outburst which are the result of the feeling are narrated through the characters, Victor Frankenstein and the Monster, in the novel.

WORK-CITED

- Shelley, Mary. *Frankenstein or, the Modern Prometheus*. Clays Ltd, St Ives plc. Penguin Books, 1994.
- Badalamenti F. Anthony, Why did Mary Shelley Write *Frankenstein*? *Journal of Religion and Health*, Vol. 45, No. 3 (fall, 2006), pp. 419-439, <http://www.jstor.org/stable/info/27512949?seq=1&type=ref>
- Brännström, Carina. An Analysis of the theme of Alienation in Mary Shelley's *Frankenstein*. Lulea University of Technology Department Language and Culture, 2006. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1016264/FULLTEXT01.pdf>
- Cook, Elisabeth. What's wrong with Victor? The root of Frankenstein's Isolation. February 11, 2016. <https://litallover.com/2016/11/02/whats-wrong-with-victor-the-root-of-frankensteins-isolation/>
- Davidson, Chris. *Frankenstein's Monster and Milton's Satan*. *Frankenstein*. 2007
- "Isolation and Loneliness in Shelley's "Frankenstein". " *StudyCorgi*, 8 Oct. 2021.
- <https://studycorgi.com/isolation-and-loneliness-in-shelleys-frankenstein/>
- "Theme of Loneliness and Rejection in *Frankenstein*." *UKEssays*. ukessays.com, November 2018. Web. 2 April 2022.
- <https://www.ukessays.com/essays/literature/theme-of-loneliness-and-rejection.php?vref=1>

PAÜ | İngiliz Dili
ve Edebiyatı

HALO

Aralık 2025

